

bulletin INFORMATIV

CNC TB/SIDA

nr. **3**
2007

Din actualitatea internă a GTL (CNC TB/SIDA)

Miniștrii Sănătății din Europa și-au asumat noi angajamente în controlul tuberculozei

O primă recomandare ține de asigurarea calității investigațiilor bacteriologice

Proiectul „Dance4Life” a ajuns și în Moldova

Campania „PRO VIAȚĂ” - împreună pentru o viață sănătoasă

Georgia a găzduit cea de-a treia întrunire regională a Fondului Global pentru Europa de Est și Asia Centrală

La Chișinău a fost deschisă o secție pentru tratamentul copiilor infectați cu HIV

Opriți SIDA: țineți promisiunea!

__10

__18

__22

al Consiliului național de coordonare al programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei

BLOCNOTES CNC

În cadrul Consiliului Național de Coordonare a Programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control și profilaxie a tuberculozei activează 11 grupuri tehnice de lucru (6-domeniul HIV/SIDA/ITS, 4-domeniul tuberculozei și un grup mixt), care au drept funcții:

- oferirea suportului tehnic la elaborarea proiectelor și strategiilor programelor naționale de control și profilaxie a tuberculozei, infecției HIV și infecțiilor cu transmitere sexuală;
- oferirea suportului tehnic în elaborarea propunerilor de finanțare față de donatorii externi și agențiile donatoare;
- monitorizarea și evaluarea situației tuberculozei, infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală, identificarea problemelor de sănătate din domeniu și participarea la

elaborarea politicilor naționale.

Grupurile sunt foruri deschise de discuții, în care sunt reprezentate instituțiile de stat, nonguvernamentale și internaționale din domeniu.

Pe parcursul anului 2007 au avut loc 25 de ședințe ale grupurilor tehnice de lucru. În cadrul ședințelor au fost luate decizii importante ce țin de prevenirea, tratamentul, îngrijirea și suportul în domeniul tuberculozei și HIV/SIDA/ITS. Până la sfârșitul anului 2007 se preconizează a fi organizate încă 6 ședințe.

Procesele verbale ale ședințelor pot fi accesate pe pagina web a Consiliului Național de Coordonare TB/SIDA: www.ccm.md

Din actualitatea internă a GTL (CNC TB/SIDA)

Unitatea de Coordonare, Implementare și Monitorizare a proiectului TB/SIDA (recipientul principal) va subcontracta parteneri pentru implementarea anumitor blocuri de activități ale proiectului. UCIMP a utilizat această practică în cadrul realizării grantului din runda I, având în calitate de subrecipienți pe Fundația

a secretarilor grupurilor tehnice de lucru pentru domeniul HIV/SIDA/ITS, focalizată pe definitivarea componentelor propuse spre subcontractare. În cadrul ședinței s-a propus asistarea UCIMP în determinarea activităților care vor fi subcontractate și elaborarea principiilor generale față de selectarea subrecipienților.

În perioada noiembrie 2007- ianuarie 2008 se va desfășura procesul de selectare a subrecipienților în cadrul proiectului din runda a 6, componenta HIV/SIDA/ITS, finanțat de Fondul Global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei.

Soros-Moldova, AIHA, Crucea Roșie, Unitatea de Implementare a Ministerului Educației și Tineretului, UNFPA. Conform regulilor Fondului Global sunt invitate să aplice organizații ce reprezintă diferite sectoare și domenii: guvernamental (departamente, agenții), nonguvernamental (domeniul sănătății și social, drepturile omului, organizațiile religioase), internațional (agenții multilaterale și bilaterale de dezvoltare), sectorul privat, instituțiile de cercetare și academice etc.

Pregătirile pentru selectarea subrecipienților au început la 4 octombrie 2007, când a avut loc ședința șefilor responsabili și

În rezultat, au fost evidențiate 5 blocuri de activități:

1. Comunicare (inclusiv activități pentru părinți și organizații religioase)
2. Activități pentru tineri (în special educația de la egal la egal)
3. Grupuri vulnerabile
4. Îngrijiri paliative
5. Suport pentru copii orfani și vulnerabili

Pentru identificarea subrecipienților va fi utilizat tipul de selecție în bază de calitate și cost, caracterizată ca fiind una din cele mai obiective și transparente. Tipul respectiv de selectare presupune

ca ofertele participanților să fie evaluate din două perspective: tehnic și financiar. Mai întâi propunerea se analizează din punct de vedere tehnic și doar acele oferte care întrunesc un anumit punctaj vor fi evaluate financiar. Oferta tehnică include expertiza organizației, CV-urile personalului cheie, metodologia de implementare (proiectul în sine, planul).

Ofertele tehnice vor fi evaluate de o comisie de evaluare, care va fi alcătuită din 3 membri ai UCIMP, experți care să corespundă principiilor politicii reglementării conflictelor de interese: Secretariatul CNC TB/SIDA, OMS, UNAIDS și consultanți în funcție de necesitate.

Cerințele principale din partea Fondului Global față de orice tip de concurs țin de:

- Asigurarea transparenței în selectarea subrecipienților
- Asigurarea transparenței în organizarea tenderelor
- Evaluarea managerială, tehnică, financiară și de monitorizare și evaluare a subrecipienților de către UCIMP
- Evaluarea financiară trimestrială a subrecipienților contractați de către o companie de audit independent
- Auditul anual al sub-recipienților contractați și evaluarea de către Agentul Local al Fondului Global la necesitate

Ținem să amintim că CNC TB/SIDA a aplicat pentru finanțare în cadrul runde a șasea de granturi a Fondului Global în iulie

Republica Moldova - în proces de colectare a datelor pentru raportul UNGASS 2008

În perioada 23-26 octombrie curent la Kiev (Ucraina) a avut loc prima întrunire regională în domeniul monitorizării și evaluării HIV/SIDA pentru Europa de Est și Asia Centrală.

Solicitată să se expună pe marginea acestei reuniuni, **Otilia Scutelnicuic, șefa serviciului de evaluare și monitorizare a programelor naționale** (Centrul Științifico-Practic pentru Sănătatea Publică și Managementul Sanitar) ne-a comunicat următoarele:

Unul din obiectivele specifice ale acestei reuniuni a fost facilitarea consultațiilor privind gradul de pregătire și măsurile necesare pentru asigurarea raportării UNGASS 2008 de către țările din regiunea vizată.

Raportul UNGASS reprezintă unul din angajamentele țărilor care au semnat în anul 2001 Declarația de Angajament a Sesiunii Speciale a Adunării Generale a Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA, printre care și Republica Moldova. Urmare a acestei declarații, Republica Moldova se obligă să prezinte raportul UNGASS o dată la doi ani conform standardelor de raportare ale ONU/SIDA.

Obiectivul principal al acestei raportări standardizate constă în monitorizarea rezultatelor acțiunilor de prevenire a răspândirii HIV/SIDA la nivel global. Pentru runda curentă de raportare, data limită de prezentare a datelor și a raportului narativ este 31 ianuarie 2008.

Republica Moldova și-a respectat angajamentele de raportare asumate prin prezentarea Raportului UNGASS în anul 2003 și în anul 2006. Standardele de raportare se schimbă de la o rundă la alta odată cu perfecționarea sistemelor de colectare a datelor în țările participante și a creșterii gradului de înțelegere a epidemiei HIV/SIDA la nivel global și regional. În anul 2006, Republica Moldova a raportat rezultatele a 14 indicatori, fiind țara cu cel mai mare număr de indicatori raportați în regiunea Europei de Sud-Est.

Pentru runda anului 2008, standardele pentru raportarea UNGASS sunt foarte rigide. La moment, în Republica Moldova demarează procesul de colectare a datelor. Comparativ cu runda precedentă de raportare, se așteaptă o creștere a disponibilității datelor, deoarece de la ultima rundă de raportare sistemul național de monitorizare și evaluare a Programului național de prevenire și control HIV/SIDA/ITS a trecut printr-o serie de procese de standardizare a indicatorilor și de creștere a calității datelor colectate.

Ca și în cazul runde precedente de raportare, pentru prezentarea indicatorilor în versiune electronică va fi utilizat programul CRIS (Country Reporting Information System), care a fost creat pentru a automatiza procedura de analiză a datelor la nivel global și regional.

Republic of Moldova – Collecting Data for the UNGASS 2008 Report

The first regional meeting on HIV/AIDS monitoring and evaluation for Eastern Europe and Central Asia took place in October 23 – 26, 2007 in Kiev, Ukraine.

Asked about the meeting, **Otilia Scutelnicuic, the leader of the national programme monitoring and evaluation service** (The Scientific Practical Centre for Public Health and Sanitary Management) mentioned the following:

One of the specific objectives of this meeting was to facilitate consultations on the current progress and necessary measures to ensure accurate and timely UNGASS in the participant countries reporting at the beginning of 2008.

The UNGASS report is one of the responsibilities assumed by the countries (including the Republic of Moldova) in 2001 upon signing of the Declaration of Commitment at the United Nations General Assembly Special Session on HIV/AIDS. Through this declaration, the Republic of Moldova undertakes to submit a biennial UNGASS report in compliance with UNAIDS reporting standards.

The main goal of the standardized reporting is to monitor the outcome of the global HIV prevention efforts. The reporting deadline for the current round is January 31, 2008.

The Republic of Moldova has honoured the undertaken responsibility by submitting the due UNGASS reports in 2003 and 2006. Reporting standards differ from one round to another as data collection systems are improved both at the global level and regional one, as well as the degree of understanding of the HIV/AIDS epidemic grows. The 2006 report of the Republic of Moldova contained 14 indicators, which was the greatest number of indicators in the South-East European region.

UNGASS reporting standards for 2008 are very rigid. Data collection is currently in progress in the Republic of Moldova. Higher availability of data is expected this round compared to the previous reporting round, in as much as, since the last reporting round, the national monitoring and evaluation system of the National Programme for HIV/AIDS/STI has undergone a series of indicator standardization and data quality improvement processes.

CRIS (Country Reporting Information System) software will be used to collect and present indicators in electronic format, as this software has been specifically developed to facilitate the analysis of global and regional data.

2006 cu două proiecte: unul pentru domeniul TB și celălalt pentru domeniul HIV/SIDA/ITS. În luna mai 2007, a fost semnat acordul pentru ambele granturi. Implementarea grantului pentru componentul tuberculozei a început în noiembrie 2007, iar pentru domeniul HIV/SIDA - ianuarie 2008.

Informații suplimentare pe paginile
web: www.ccm.md și www.aids.md

Organizația Internațională Umanitară Medicală „Medicii fără frontiere” și-a adunat partenerii la deschiderea secției de imunologie infecțioasă din cadrul Spitalului Clinic Republican din Tiraspol.

Alianța Americană Internațională pentru Sănătate (AIHA) a organizat la 25 septembrie o conferință națională cu genericul „Coordonarea activităților de control al tuberculozei: rezultate, posibilități, perspective”.

Programul Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA (UNAIDS) România va organiza un seminar regional pe evaluarea cheltuielilor naționale SIDA (NASA) în perioada 03-07 decembrie 2007 la București, România.

La Tiraspol a fost deschisă secția de ambulator pentru persoanele HIV infectate

În cuvântul său de deschidere, Marc Walsh, șeful misiunii, a afirmat că acesta este un pas înainte în tratamentul și îngrijirea persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA în regiune. Secția ambulator pentru tratamentul persoanelor infectate cu HIV și bolnave de SIDA va constitui o oportunitate de a beneficia de acces și îngrijire medicală, ceea ce va contribui la îmbunătățirea calității vieții lor.

La începutul lunii august curent, 25 persoane din regiunea de Est a Republicii Moldova (Transnistria) au beneficiat de tratament antiretroviral prin intermediul programului ambulator de tratament, îngrijire și suport. Pe parcursul anului trecut, în regiunea de Est a Nistrului, au fost depistate 240 cazuri noi de HIV.

Este important de subliniat că din resursele financiare ale Proiectului TB/SIDA, finanțat de Banca Mondială și Fondul Global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei, 76 pacienți din această regiune primesc tratament antiretroviral gratuit, iar 60 femei gravide au beneficiat de tratament profilactic. În plus, în primele 7 luni ale anului 2007, 46 pacienți din regiunea de Est au beneficiat de tratament spitalicesc oferit în cadrul secției boli infecțioase de la Dispensarul Dermatovenerologic Republican.

La eveniment au participat autoritățile de vârf din regiune, lucrători medicali, reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale și mass media.

Conferința națională privind controlul tuberculozei în Moldova

Conferința a fost organizată cu scopul finalizării proiectului „Fortificarea controlului tuberculozei în Moldova” și evaluării rezultatelor obținute pe parcursul celor 4 ani de implementare.

În cadrul conferinței au fost discutate aspecte legate de coordonarea activităților în controlul tuberculozei la nivel național și local, conclucrarea cu partenerii internaționali, diseminarea bunelor practici în domeniu, precum și planificarea direcțiilor strategice de viitor în domeniul controlului tuberculozei.

La eveniment au participat reprezentanți ai Ministerului Sănătății; Colegiului Ministerului Sănătății; Agenției Americane pentru Dezvoltare Internațională (USAID); Unității de Coordonare, Implementare și Monitorizare a Proiectului TB/SIDA; Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”; Institutului de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” etc. Forumul a întrunit medici ftiziatri, lucrători din Asistența Medicală Primară, reprezentanți ai societății civile, autorităților publice locale, jurnaliști, experți locali și internaționali.

Proiectul „Fortificarea controlului tuberculozei în Moldova” a fost implementat de AIHA cu suportul USAID.

Seminar pentru evaluarea cheltuielilor naționale în domeniul HIV/SIDA (NASA)

Scopul seminarului este de a consolida capacitatea de lucru a experților și factorilor de decizie din țările Europei de Est și Asiei Centrale în domeniul analizei și evidenței resurselor și necesităților financiare pentru a facilita și susține procesul dat la nivel național.

Seminarul va purta un caracter specializat și va întruni reprezentanți ai structurilor guvernamentale și alți experți direct responsabili de monitorizarea financiară a programelor naționale în domeniul HIV/SIDA. Se preconizează ca în urma acestui seminar participanților să le fie dezvoltate deprinderi

pentru susținerea evidenței financiare a resurselor ca un component fundamental al sistemului național unic de monitorizare și evaluare.

La seminar vor participa câte doi experți din fiecare țară: România, Georgia, Kazahstan, Moldova, Federația Rusă, Ucraina, Armenia, Tadjikistan, Azerbaidjan, Turcia. Republica Moldova va fi reprezentată de către Ana Bostan și Larisa Taucci.

Cheltuielile de transport, cazare și alimentație ale participanților la seminarul de la București vor fi suportate de UNAIDS.

A new outpatient facility for HIV-positive people has been opened in Tiraspol

In his opening statement, Mark Walsh, the head of mission, mentioned that it was an important step ahead in the effort to ensure treatment and care for the people living with HIV in the region. This will afford HIV-positive people access to medical care free of charge, thus contributing to an improvement in the quality of their lives.

25 people in the Eastern region of the Republic of Moldova (Transnistria) already receive antiretroviral treatment within this programme. 240 new HIV cases were officially recorded in Transnistria last year, but some estimate that the real number could be as high as 1000-1500.

An important thing to mention is that 76 patients in the region receive treatment through the funds allocated by the TB/AIDS Project financed by the World Bank and the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis, and Malaria, and 60 pregnant women received prevention treatment. Besides, over the course of the first 7 months of 2007, 46 patients from the Eastern region of Moldova received in-patient treatment at the infectious disease department of the National Dermato-venerological Dispensary. The event gathered local authorities, medical workers,

representatives of nongovernmental organizations and mass media.

The independent humanitarian medical aid agency "Medecins Sans Frontieres" (Doctors without Borders) invited the partners at the event of opening the infectious immunology unit (outpatient programme for treatment, care, and support for people living with HIV) within the Republican Clinical Hospital of Tiraspol.

National Conference on Tuberculosis Control in Moldova

The conference was organized in order to finalize the project "Strengthening of tuberculosis control in Moldova" and to assess the outcome of the 4 years' implementation work.

Participants of the conference discussed issues related to the coordination of tuberculosis control activities at the national and local level, cooperation with international partners, dissemination of best practices in the field, as well as strategic planning priorities in the field of tuberculosis control.

The event was attended by representatives of the Ministry of Health, the College of the Ministry of Health, the United States Agency for International Development (USAID), the Unit for Coordination, Implementation, and Monitoring of the TB/AIDS Project, the State University of Medicine and Pharmacology "N. Testemitanu", the Phtisyopneumology Institute "Chiril Draganiuc", etc. The forum brought together phthysiologists, primary medical care workers, representatives of the civil society, local public authorities, and journalists, local and international experts. The project "Strengthening of tuberculosis control in Moldova" is implemented by the American International Health

Alliance (AIHA) with the support of the United States Agency for International Development (USAID).

The American International Health Alliance (AIHA) organized a national conference on "Coordination of tuberculosis control activities: outcomes, opportunities, prospects" on September 25, 2007.

Training: National AIDS Spending Assessment (NASA)

The workshop aims at strengthening country capacity in financial needs and resource tracking analysis in Eastern Europe and Central Asia and enable key country experts and policy makers from the region to facilitate and support this process. This is a technical meeting for governmental staff and other experts that are directly responsible for financial monitoring of national HIV/AIDS programmes. It is expected that, upon completion of the meeting, the skills and information received will provide an important source of support to the process of financial resource tracking as fundamental component of the ONE national M&E

system in your country. Each of the following countries will be represented by two experts: Romania, Georgia, Kazakhstan, Moldova, Russian Federation, Ukraine, Armenia, Tadjikistan, Azerbaijan, Turkey. The Republic of Moldova will be represented by Ms. Ana Bostan and Ms. Larisa Taucci.

UNAIDS will cover the cost of air tickets (least expensive economy including penalties) and daily subsistence allowance (which will cover hotel accommodation, meals, and other incidental costs, e.g. visa fee, local transportation) throughout the entire stay in Bucharest.

The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS) Romania is going to hold a regional training on National AIDS Spending Assessments (NASA) between December the 03 and December the 07, 2007 in Bucharest, Romania.

Evenimente

La 22 octombrie 2007, la Berlin (Germania) a avut loc Forumul Ministerial, organizat de OMS/Europa și Guvernul Germaniei. La eveniment au participat reprezentanți din 53 de state din această regiune.

A forum for health ministers was organized in Berlin, Germany on October 22, 2007 by WHO Europe and the Government of Germany. 53 countries from this region participated in the event.

Miniștrii Sănătății din Europa și-au asumat noi angajamente în controlul tuberculozei

În Europa se înregistrează 10% din cazurile globale de tuberculoză, dar și cele mai înalte rate de tuberculoză multirezistentă, care sunt în continuă creștere. 18 țări cu rată înaltă a TB numără 73% din numărul total de TB din regiune. Aceste țări se confruntă adițional și cu epidemia de HIV/SIDA. Tuberculoza reprezintă astfel, cauza majoră a mortalității pentru persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA.

Scopul forumului ține de accelerarea progresului ce vizează tendințele globale în controlul tuberculozei în regiunea europeană a OMS și atingerea scopului 6 din Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului „Controlul și începerea reducerii incidenței TB către 2015.”

În rezultatul lucrărilor Forumului, miniștrii statelor membre ale regiunii europene a OMS au semnat Declarația de la Berlin privind tuberculoza. Delegația Republicii Moldova a fost compusă din: Ion Ababii, Ministrul Sănătății; Pavel Ursu, președintele Biroului OMS de coordonare în Moldova; Vladimir Țăranu, șeful secției medicale a Departamentului Instituției Penitenciare, Nina Lupan, viceministrul finanțelor și Vitalie Moroșan, coordonatorul medical al AO „Carlux”.

Declarația din 22 octombrie 2007 recunoaște tuberculoza drept o amenințare crescândă pentru securitatea sănătății în această regiune. În pofida rezultatelor obținute în ultimele decenii, eforturile pentru eliminarea acestei maladii trebuie urgent îmbunătățite. Astfel, oficialii s-au angajat să fortifice:

- voința politică vis-a-vis de problema tuberculozei
- sistemele de servicii de sănătate și sociale
- implicarea tuturor partenerilor și prestatorilor de servicii
- capacitățile resurselor umane
- evidența politicilor și practicilor TB prin consolidarea supravegherii și monitorizării TB
- colaborarea între programele TB și HIV
- colaborarea cu sectorul privat
- coordonarea la nivel național și internațional
- implicarea societății civile

Forumul Ministerial a fost precedat de o întrunire a societății civile, organizată de Programul Sănătății Publice a Institutului Societății Deschise. La întrunire au participat reprezentanți ai comunității afectate de TB și prestatorii de servicii pentru aceste persoane din întreaga regiune. Obiectivele acestei întruniri au ținut de împărtășirea informației și experiențelor între reprezentanții comunităților afectate de TB și a grupurilor de prestatori, care muncesc cu și pentru acestea, motivarea și inspirarea creării unei comunități a activiștilor în controlul TB și elaborarea unui „Acord de Parteneriat” între sectorul guvernamental (ministere de resort) și societatea civilă, astfel încât să fie instituit rolul conducător al societății civile în controlul acestei maladii.

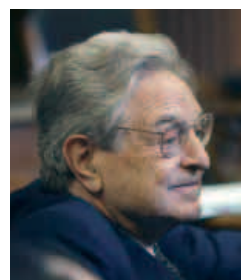
„Acordul de Parteneriat”, elaborat de cei peste 40 de reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale internaționale și locale din regiune, stipulează că viziunea noastră este - împreună pentru controlul tuberculozei - și se referă la crearea unei relații bazate pe parteneriatul constructiv între pacienții TB și comunitățile afectate, prestatorii de servicii medicale și guverne.

Vitalie Moroșan,
coordonatorul
medical al ONG
„Carlux”/Proiectul
TB/HIV
în penitenciare

Acest document de parteneriat între guverne și societatea civilă reprezintă încă un pas în conștientizarea faptului că tuberculoza nu este doar o problemă medicală și controlul eficient al maladiei poate fi asigurat doar prin eforturi susținute a tuturor celor implicați: persoane afectate de maladie, lucrători medicali, asistenți sociali, reprezentanți ai ONG-urilor, ai sectorului privat și de cercetare etc.

„Acordul de Parteneriat” recunoaște gravitatea problemei. În contextul în care tuberculoza este o maladie care se tratează, în 2005 în această regiune au decedat 65700 persoane. Cresc tendințele de coinfectie TB/SIDA și aceasta reprezintă o provocare mai ales pentru regiunea Europei, unde ratele de infectare cu HIV sunt foarte înalte, iar TB în rândul persoanelor HIV infectate devine mai greu de diagnosticat și de tratat. Tuberculoza multirezistentă și tuberculoza extins rezistentă (TB-XDR) cunosc cele mai înalte rate anume în această regiune a lumii. Reprezentanții societății civile își exprimă angajamentul în eforturile comune de a combate TB la nivel personal, național și internațional; se angajează să dialogheze și să construiască parteneriate cu guvernele și prestatorii de servicii; să mobilizeze comunitățile de a se implica în controlul tuberculozei; să împărtășească experiențele de oferire a serviciilor; inclusiv din perspectiva pacienților; să ajungă la cele mai diverse culturi și medii ale comunității și, în particular, la populațiile cele mai marginalizate și vulnerabile. Așteptările societății civile din partea structurilor guvernamentale sunt la fel de ambițioase și țin de angajamentul politic și public în cadrul unei relații echitabile cu organizațiile nonguvernamentale, ceea ce presupune asigurarea accesului acestora la planificarea și implementarea programelor de cotel ale TB”.

George Soros,
Președintele
Institutului pentru o
Societate Deschisă

Creșterea ratelor infecției reprezintă un argument clar că tuberculoza nu poate fi considerată drept o problemă a trecutului. Apreciez înalt

Miniștrii Europeni, care, în sfârșit, recunosc tuberculoza drept o problemă de sănătate prioritară pentru regiune. Europa trebuie să mărească sursele financiare pentru combaterea tuberculozei direcționate spre țările în dezvoltare, în care această maladie ia cele mai multe vieți omenești.

Ministers of Health from the Europe Undertake New Responsibilities with respect to TB Control

The European region accounts for 10% of the tuberculosis cases in the world and has the highest incidence of multi-drug-resistant tuberculosis, which still keeps growing. 18 countries with particularly high tuberculosis incidences account for 73% of the total TB cases in the region, these also being countries struggling with HIV/AIDS. Tuberculosis, thus, represents a major mortality factor for people living with HIV.

The goal of the forum was to accelerate progress in tuberculosis control in the WHO Europe region and to achieve goal 6 of the Millennium Development Goals, namely "Control and reduction of the incidence of TB by 2015".

After the forum, the ministers of the participating countries from the WHO Europe region signed the Berlin Declaration on Tuberculosis. The delegation of the Republic of Moldova, lead by the Ion Ababii, the Minister of Health, also consisted of the Head of the WHO Office in Moldova – Pavel Ursu, the Head of the Medical Unit of the Department of Penitentiary Institutions – Valentin Taranu, the Deputy Minister of Finance – Nina Lupan, and the Medical Coordinator of NGO "Carlux" – Vitalie Morosan.

The declaration signed on October 22, 2007 recognizes tuberculosis as a major growing threat for the health security in the region and points out that, in spite of the achievements of the last decades in the field of tuberculosis control, efforts to eliminate this epidemic require urgent streamlining.

Thus, officials engaged to fortify:

- political will with respect to the problem of tuberculosis
- social and health systems
- the involvement of all partners and service providers
- capacity building for the staff
- tracking of the TB policies and practices by strengthening of the TB monitoring and surveillance
- cooperation between the TB and the HIV programmes
- cooperation with the private sector
- coordination at the national and international level
- involvement of the civil society

The Ministers' Forum was preceded by a civil society meeting conducted by the Public Health Programme of the Open Society Institute. The meeting gathered representatives of the community affected by tuberculosis and care providers from the entire region. The goal of the meeting was to facilitate exchange of information and experiences between representatives of the TB-affected communities and the care providers, motivate and inspire the creation of a community of activists in TB control and development of a "Partnership Agreement" between the governmental sector and the civil society, so as to establish a leader role of the civil society in the control of this disease.

The "Partnership Agreement" drafted by the over 40 representatives of the international and local nongovernmental organizations in the region stipulates: "Our point of view is – together we can control tuberculosis, which refers to the establishment of a relationship based on constructive partnership among tuberculosis patients and affected communities, medical service providers, and governments.

Vitalie Morosan, the Medical Coordinator of the Project for TB/HIV in Penitentiary Institutions implemented by NGO "Carlux"

This document on partnership between the governments and the civil society is an extra step toward the realization that tuberculosis is not only a medical problem and effective control of this malady can be ensured only by sustainable joint efforts by all the involved sides: people affected by the disease, medical

workers, outreach workers, NGO representatives, private sector bodies, research institutions, etc. The "Partnership Agreement" is an acknowledgement of the gravity of the problem. In spite of the fact that tuberculosis can be cured, 65,700 people died of it in this region in 2005. The TB/AIDS co-infection trends go up, this posing a challenge particularly for the European regions where HIV transmission rates are very high, and tuberculosis among HIV-positive people becomes difficult to diagnose and treat. Multi-drug-resistant and extra-drug-resistant tuberculosis are most frequent in this very part of the world. Thus, the civil society undertakes to join the common efforts to fight tuberculosis at individual, national, and international levels, undertakes to communicate and build partnerships with governments and care providers, to mobilize communities to get involved in tuberculosis control, to share care providing experiences, including the patients' perspective, the ability to reach and understand various cultures and environments of the community, and, particularly, the most vulnerable and marginalized populations. The expectations of the civil society from the governmental bodies are just as ambitious, and relate to the political and public commitment with respect to an equitable relationship with nongovernmental organizations, which implies the need to provide them with access to TB control programme planning and implementation."

George Soros, the President of the Open Society Institute

The continually growing infection rate is a cogent argument that tuberculosis cannot be considered a problem of the past. I give my highest appreciation to the European Ministers who, at last, have acknowledged tuberculosis to be a priority health issue in the region. Europe must increase the financial resources to combat tuberculosis allocated to the developing countries, where this malady takes away the greatest number of lives.

Information prepared by Svetlana Plamadeala,
TB/AIDS Communication/coordination Consultant

Reducerea noxei

Noiembrie – luna de promovare a cunoștințelor despre profilaxia și controlul infecțiilor HIV/SIDA/ITS, alcoolismului și narcomaniei

Potrivit unui comunicat de presă al Ministerului Sănătății, remis spre difuzare reprezentanților mass media, în perioada 1-30 noiembrie în Republica Moldova s-a desfășurat luna de promovare a cunoștințelor medico-igienice despre profilaxia și controlul infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), alcoolismului și narcomaniei. În acest context, specialiștii în domeniu din instituțiile medico-sanitare publice din republică au organizat activități de informare a populației despre profilaxia infecției HIV/SIDA, ITS, alcoolismului și narcomaniei.

Alcoolismul

Consumul de alcool în Moldova a crescut alarmant în ultimii ani, țara noastră situându-se pe unul din primele locuri în Europa la acest capitol: 12 litri de alcool pur (spirt de 96 grade) pe cap de locuitor (în Europa acest indice este de 7-8 litri). Această cifră însă nu include și alcoolul de proveniență casnică, care se ia din beciurile cetățenilor. Printre factorii principali care ne plasează pe locul de „campioni la băut” se evidențiază: neangajarea în câmpul muncii, stresul, neîncrederea în ziua de mâine, costul redus al produselor alcoolice, calitatea proastă a băuturilor alcoolice din cauza falsificării acestora etc. În plus, la crearea tradițiilor de a bea contribuie și numeroasele sărbători naționale dedicate vinului/berii etc. parcă special pentru a promova consumul abuziv de băuturi alcoolice. În prezent, la evidența instituțiilor narcologice din republică se află în jur de 50 mii persoane consumatoare de alcool, majoritatea acestora fiind persoane apte de muncă, cu vârsta cuprinsă între 25-50 ani, 16 % dintre care sunt femei. Specialiștii din cadrul Dispensarului Republican de Narcologie informează că alcoolismul este o boală vindecabilă. Pentru aceasta este necesar ca pacientul să se adreseze cât mai timpuriu la medic și să accepte tratamentul. Tratamentul antialcoolic este unul de lungă durată și implică în primul rând dorința bolnavului.

Consumul drogurilor

Începând cu anul 1986, răspândirea narcomaniei în Republica Moldova a căpătat un caracter epidemic, problema consumului de droguri printre tineri luând proporții din ce în ce mai mari, fapt ce pune în pericol sănătatea publică. Astfel, la 01.01.07, incidența prin narcomanie pe republică a constituit 28,1 la 100.000 populație (28,4 în anul 2005), consumul de droguri fiind înregistrat în toate raioanele republicii, localitățile cu cel mai mare indice fiind municipiile Chișinău și Bălți.

Analiza răspândirii narcomaniei după vârstă arată că, din numărul total de consumatori de droguri: persoanele până la 15 ani constituie 0,2%; de la 15 până la 18 ani - 1,7%; de la 12 până la 30 ani - 36,3% și de la 31 ani și mai mult - 39,0%. După sex bolnavii de narcomanie se împart: bărbații - 91,7% și femeii - 8,3%.

Din numărul total de 8972 persoane consumatoare de droguri, 1332 (15%) sunt căsătoriți. În familiile consumatorilor de droguri la finele anului 2006 se aflau 1616 copii de diferite vârste. Majoritatea narcomanilor (98,0%) consumă droguri în grup; procură droguri prin cunoscuți -16,6%; de la realizatori - 77,8%; pregătesc individual - 2,5%.

Consumul drogurilor pe cale intravenoasă, în grup, cu o seringă, în condiții antisaniare, contribuie la răspândirea infecțiilor (HIV/SIDA, hepatitelor etc.) și a cazurilor de deces (din cauza supradozării). Ministerul Sănătății dispune de informație, că anual, din cauza supradozării decedază 120-140 persoane.

Infecțiile cu transmitere sexuală

Infecțiile cu transmitere sexuală (sifilisul, gonoreea, tricomonioza, hlamidioza, candidoza, herpesul genital etc.) prin amploarea lor de răspândire și influența negativă a sporului natural al populației, ca urmare a afectării preponderent a persoanelor de vârstă fertilă, reprezintă o problemă majoră de sănătate publică. Conform datelor Organizației Mondiale de Sănătate (OMS), anual la scara mondială sunt înregistrate până la 24 mil. cazuri de sifilis, circa 120 mil. cazuri de gonoree, circa 100 mil. cazuri de tricomonioză și aproximativ 70 mil. cazuri de hlamidioză.

Ca urmare a iresponsabilității femeilor gravide pentru sănătatea proprie și a copilului conceput, a refuzului de a se înregistra la medicul obstetrician și a efectuării testelor de laborator necesare, din anul 1991 în Republica Moldova anual se înregistrează mai mulți copii nou-născuți cu sifilis congenital. Pe parcursul anului 2006 au fost înregistrate 73 cazuri cu sifilis la copiii cu vârsta până la 17 ani, comparativ 87 cazuri la copiii cu vârsta până la 17 ani în anul 2005. În anul 2006 de asemenea au fost depistați cu gonoree 63 copii cu vârstă până la 17 ani.

HIV/SIDA

Din 1987, când au fost depistate primele cazuri ale infecției HIV în Republica Moldova și până în prezent au fost înregistrate 3400 persoane infectate cu HIV. Procesul epidemic din ultimii 5 ani se caracterizează prin următoarele particularități:

Infecția HIV se depistează atât în rândul populației urbane cât și rurale. Cea mai înaltă răspândire a infecției are loc în municipiile Bălți, Chișinău, or. Tiraspol etc.;

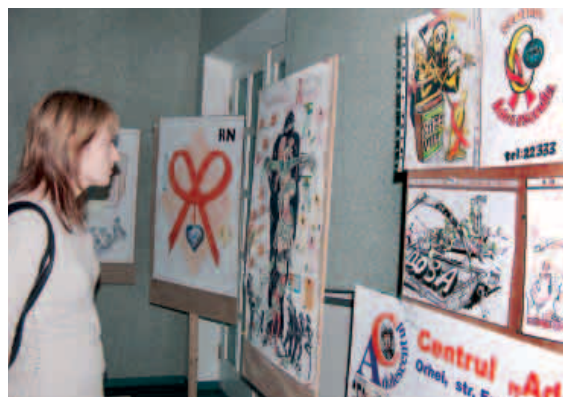
- Până în anul 2000 procesul epidemic a fost determinat de răspândirea infecției HIV în rândul utilizatorilor de droguri injectabile (UDI). În prezent se manifestă scăderea ponderii UDI de la 76,72% în 2001 la 38,19% în 2006 și sporirea proporției celor infectați pe cale heterosexuale de la 20,26% în 2001 până la 59,39% în 2006;

- A sporit ponderea femeilor infectate cu HIV de la 26,72% în 2001 până la 40,78% în 2006. Implicarea femeilor în procesul epidemic creează premise de infectare perinatală. În perioada 1987-2006 au fost depistate 219 femei gravide HIV pozitive, la 40 de copii fiind confirmată infecția HIV pe cale perinatală;

- Infecția HIV afectează în mare măsură persoanele de vârstă reproductivă (15-39 ani - 85,44% din numărul persoanelor depistate);

- Din numărul total de persoane infectate cu HIV, maladia SIDA a fost diagnosticată la 314 persoane. Au decedat din cauza maladiilor asociate SIDA - 127 persoane.

Victoria Tataru

ÎNTRUNIRE DE CONSULTANȚĂ PENTRU PROBLEMELE HIV ȘI GENDER

În perioada 21-23 noiembrie curent, la Nairobi (Kenia), s-a desfășurat o întrunire de consultanță pe problemele HIV și gender, în cadrul căreia a fost propus spre definitivare ghidul de integrare a priorităților gender în programele naționale de combatere a HIV/SIDA.

Dezvoltarea ghidului s-a impus drept urmare a procesului de feminizare a epidemiei HIV/SIDA la nivel global; necesitatea fortificării acțiunilor de prioritizare a problemelor legate de gender și HIV; stabilirea parteneriatelor la nivel național (Guvern, program național, organizații neguvernamentale, instituții finanțatoare, agenții ONU) în scopul de a extinde elementele gender în procesele de planificare strategică, coordonare, finanțare, monitorizare și evaluare a răspunsului național la HIV/SIDA.

Elaborarea ghidului a început sub îndrumarea secretariatului UNAIDS în 2006 și urmează a fi definitivat și prezentat Comitetului de coordonare al Programului UNAIDS în aprilie 2008.

Participanții la întrunirea de consultanță au fost solicitați să se expună pe marginea ghidului elaborat și să vină cu noi informații, experiențe și practici relevante pentru a îmbunătăți conținutul acestui document, care ulterior va fi implementat la nivelul fiecărei țări.

La întrunirea de consultanță din Nairobi (Kenia) a participat reprezentanți din 26 de țări, inclusiv Moldova.

Семинар по профилактике

НПО «Viața Nouă» совместно с НПО «Начало Жизни» провела семинар – тренинг для волонтеров и инициативных групп по профилактике наркомании, алкоголизма, трафика, ВИЧ/СПИДа (и др. темы) в учебных заведениях.

На семинаре присутствовали 16 волонтеров из разных организаций и городов Молдовы, такие как – Бельцы, Унгены, Кишинев, Фалешты.

Профилактика в учебных заведениях среди молодежи стратегически важный компонент в области борьбы с наркоманией, алкоголизма, трафика, ВИЧ/СПИДа.

Комментарий участника семинара (Саша, 33 года, волонтер НПО «Viața Nouă»):

«-Я понял насколько важно заниматься профилактикой в школах, т.к. лучше предотвратить эпидемию, чем потом бороться с её последствиями. Не хочу, чтоб молодые ребята пережили в жизни те проблемы, с которыми столкнулся я.»

НПО «Viața Nouă» выражает благодарность НПО «Начало Жизни» за помощь в организации и проведении семинара – тренинга.

ÎNTRUNIRE AXATĂ PE TRATAMENTUL DE SUBSTITUȚIE CU METADONĂ

La 2 octombrie, în incinta Dispensarului Republican de Narcologie a avut loc o întrunire a reprezentanților „Uniunii pentru prevenirea HIV/SIDA și reducerea noxelor” cu persoanele aflate în tratamentul de substituție cu metadonă.

Potrivit **Alei Iațco, președintele Uniunii**, scopul acestei întruniri este de a identifica problemele cu care se confruntă persoanele aflate în tratamentul de substituție cu metadonă și de a găsi modalitățile de implicare a Uniunii în soluționarea acestora.

Întrunirea s-a desfășurat cu participarea reprezentanților Fundației Soros-Moldova, membrilor grupului tehnic de lucru “Reducerea noxelor” din cadrul CNC TB/SIDA, specialiștilor Dispensarului Republican de Narcologie, precum și a reprezentanților organizațiilor neguvernamentale ce activează în domeniu.

NOTĂ: La 1 decembrie curent, în tratamentul de substituție cu metadonă se aflau 258 persoane: 187 - la Dispensarul Republican de Narcologie, 11 - la spitalul clinic municipal Bălți și 60 - la Departamentul Penitenciare.

O primă recomandare ține de asigurarea calității investigațiilor bacteriologice

În perioada 24-28 septembrie, Kai Vink, consultant pentru problemele de tuberculoză al Comitetului de Lumină Verde al OMS s-a aflat într-o vizită de monitorizare a proiectului pilot DOTS-plus (control al tuberculozei multirezistente) în Moldova.

Interviu

Care este scopul misiunii Dvs. în Moldova?

Vizita actuală este ce-a de-a doua de monitorizare anuală realizată din partea Comitetului de Lumină Verde. Obiectivele misiunii țin de evaluarea progresului implementării proiectului pilot de control al tuberculozei rezistente în Moldova, cât și identificarea activităților pentru extinderea proiectului respectiv și asigurarea calității implementării lui.

Care sunt concluziile privind implementarea proiectului pilot DOTS plus?

Managementul primei cohorte de bolnavi cu tuberculoză multirezistentă (114 pacienți) este reușit, atât pentru faza intensivă (în care pacienții se tratează în condiții de spital în jur de 6 luni), cât și faza de continuare (cu o durată de aproximativ 18 luni în condiții de ambulator). Succesul se datorează respectării cerințelor stipulate în aplicație. În baza acestei concluzii voi face o recomandare către Comitetul de Lumină Verde să permită inițierea tratamentului a unei noi cohorte de 600 de pacienți. Acesta este un pas important în controlul tuberculozei în Moldova, în condițiile în care, conform datelor Laboratorului Național de Referință la sfârșitul anului 2006 erau înregistrați 1486 de bolnavi cu tuberculoză poli- și multirezistentă.

Aș vrea să subliniez, de asemenea, că apreciez pozitiv angajamentul crescând al Guvernului în controlul acestei maladii, reflectat prin:

- motivarea lucrătorilor medicali pentru depistarea și tratarea cu succes a cazurilor de tuberculoză,
- inițiativa de oferire a suportului social pentru pacienții cu tuberculoză din resurse financiare guvernamentale începând cu anul 2008.

Care sunt cele mai importante recomandări pe care le-ați făcut în rezultatul evaluării proiectului pilot?

O primă recomandare ține de asigurarea calității examinărilor

Kai Vink,
consultant pentru
problemele de
tuberculoză,
Comitetul de
Lumină Verde al
OMS

realizate în laboratoare, în special a investigațiilor bacteriologice (ale culturii), ce permit aprecierea tipului de rezistență a tuberculozei față de un medicament sau altul. Calitatea investigațiilor este primordială în aprecierea diagnosticului, schemei de tratament și rezultatului tratamentului. Este îngrijorător faptul că informația din laborator denotă deficiențe în acest sens.

De asemenea, necesită a fi fortificat tratamentul în faza de ambulator. În special, este necesar de pus accentul pe supravegherea directă a tratamentului care va permite tratarea cu succes a bolnavilor. Chiar dacă datele confirmă o rată de 73% de DOT (tratament direct supravegheat), rata joasă a succesului tratamentului (în jur de 60% în comparație cu 85% recomandată de către OMS) confirmă existența problemelor în supravegherea tratamentului.

Este necesar de format și consolidat capacitățile lucrătorilor medicali (medici de familie, ftziopneumologi și surori medicale)

Încă 200 de bolnavi cu forme rezistente de tuberculoză beneficiază de tratament gratuit

Potrivit dlui **Victor Burinschi, coordonatorul Proiectului TB/ SIDA**, acordarea tratamentului acestor pacienți a devenit posibilă grație Comitetului de Lumină Verde al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), care în februarie 2005 a aprobat solicitarea Republicii Moldova de a susține procurarea medicamentelor de linia a doua la un preț redus pentru 100 de bolnavi cu extinderea numărului acestora până la 600 de pacienți. La moment, 153 de pacienți cu tuberculoză multirezistentă din sectorul civil și penitenciar primesc deja tratament în secția specializată din

Dumitru Sain,
coordonator
al Programului
național de
profilaxie și
control al
tuberculozei

cadru Institutului Republican de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” în cadrul proiectului pilot DOTS Plus, susținut de Comitetul de Lumină Verde al OMS și Ministerul Sănătății. Tuberculoza multirezistentă (TB MDR) apare în cazul unei terapii incorecte și inconsecvente, precum și la întreruperea tratamentului antituberculos, când bolnavul la o primă ameliorare a stării de sănătate renunță să urmeze cursul medicamentos până la sfârșit. În concluzie, bacilii din organism capătă rezistență la preparatele antituberculoase. La apariția acestei forme de tuberculoză, bolnavii au nevoie de un tratament mult mai îndelungat (până la 24 de luni) și de preparate mult mai complexe, mai costisitoare și, spre regret, mai toxice pentru organism, numite de „linia a doua”.

Solicitat să se expună pe marginea medicației pacienților, dl **Dumitru Sain, coordonator al Programului național de profilaxie și control al tuberculozei**, ne-a informat că încadrarea noilor bolnavi în tratament se face doar cu acordul pacientului, iar tratamentul este oferit în conformitate cu cerințele OMS. Sursa citată mai menționează că „în pofida faptului că tratamentul bolnavilor de tuberculoză multirezistentă este gratuit, deși în realitate este destul de costisitor (circa 8000 dolari SUA pentru fiecare pacient, prin Comitetul de Lumină Verde această sumă fiind redusă la aproximativ 2500 dolari SUA), unii bolnavi refuză inițierea medicației. Aceasta se întâmplă din cauza duratei îndelungate de tratament (2 ani), a condițiilor severe de neîntrerupere a medicației (6 luni de internare în staționar și restul perioadei – în condiții de ambulator, cu administrarea zilnică a 4 preparate, sub supravegherea directă a personalului medical), precum și a reacțiilor adverse pe care le implică. Netratarea la timp a formelor rezistente de tuberculoză poate avea pentru pacienți consecințe letale, a mai conchis dl Sain.

La începutul lunii iulie în Moldova erau înregistrați 1290 bolnavi de tuberculoză multirezistentă. Livrarea lotului de medicamente antituberculoase de linia a doua va avea loc în 3 tranșe (august, noiembrie 2007 și martie 2008) prin intermediul Proiectului TB/ SIDA, finanțat de Banca Mondială și Fondul Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei.

**Informație pregătită de Victoria Tataru,
Serviciul de presă CNC TB/SIDA**

în managementul tuberculozei multirezistente, atrăgându-se o atenție deosebită controlului infecției și aderenței la tratament. Personalul medical trebuie să posede capacități de consiliere a pacienților, de comunicare și de educare a acestora. 24 luni de tratament zilnic necesită mai mult decât medicamente și investigații.

Actualmente doar pacienții cu tuberculoză multirezistentă implicați în proiectul pilot DOTS-plus beneficiază de asistență socială din resursele financiare ale Fondului Global. Este recomandabil ca de aceste servicii să dispună toți bolnavii, pentru că oricare ar fi forma de tuberculoză, tratamentul este îndelungat, dificil și solicită multă răbdare și voință din partea bolnavilor. Experiența de a oferi asistență socială tuturor bolnavilor reprezintă una din cele mai reușite practici în țările Baltice, unele regiuni din Rusia, intervenție prin care s-a contribuit la îmbunătățirea aderenței la tratamentul antituberculos. În acest context, tuberculoza trebuie abordată multi-sectorial și implicarea societății civile, altor tipuri de servicii cum ar fi psihologice, educaționale etc. este mai mult decât necesară și utilă. Pilotarea noilor abordări ce țin de controlul TB printre grupurile cele mai vulnerabile așa ca utilizatorii de droguri, persoanele dependente de alcool, deținuții eliberați din penitenciare, lucrul pe teren (outreach), realizat de către asistenții sociali și surorile medicale ar aduce succese în controlul tuberculozei în țară. În domeniul tuberculozei sunt necesare multiple intervenții pentru a face față noilor provocări și pentru a reuși.

În general, în Republica Moldova se depun eforturi considerabile în controlul tuberculozei. Experiența Moldovei în anumite cazuri este prezentată drept un exemplu bun.

Svetlana Plămădeală,
Secretariatul CNC TB/SIDA

Circa 200 de bolnavi de tuberculoză multirezistentă de pe întreg teritoriul țării beneficiază de tratament medicamentos cu preparate specifice de linia a doua începând cu septembrie curent.

Este important de menționat că prima propunere către Comitetul de Lumină Verde (CLV) privind tratarea a 100 pacienți, Ministerul Sănătății a RM a înaintat-o în cadrul unui proiect pilot în iulie 2004. Primii pacienți au început tratamentul în decembrie 2005, după ce au fost procurate medicamentele antituberculoase de linia a doua și a fost realizată renovarea secției în cadrul IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” din Chișinău.

A doua aplicație către CLV pentru tratarea și îngrijirea unei cohorte de 600 de pacienți de tuberculoză multirezistentă din partea Republicii Moldova a fost înaintată în septembrie 2006 pentru perioada următorilor trei ani.

În plus, alți 150 pacienți cu TB-MDR au fost luați în tratament prin intermediul UNITAID în colaborare cu Fondul Global. Proiectele privind tratamentul bolnavilor de tuberculoză multirezistentă trec printr-o procedură meticuloasă de monitorizare și evaluare și numai în cazul unor rezultate pozitive, decizia experților internaționali este în favoarea extinderii proiectelor respective.

În Moldova a fost lansat primul studiu CAP privind hepatitele

Privit „Raportului privind cunoștințele, atitudinile și practicile populației din Republica Moldova despre hepatitele virale B și C, consilierea și testarea voluntară la HIV și hepatitele virale”, cele mai frecvente căi de transmitere asociate cu hepatitele virale acute continuă să fie manipulațiile medicale și contactul sexual. Astfel, numărul de cazuri de hepatite virale, transmise pe cale sexuală crește rapid, constituind mai bine de 50% din numărul total de cazuri. Numărul cazurilor de hepatită virală asociate cu probabilitatea transmiterii în cadrul instituțiilor medicale, inclusiv spitale, policlinici, cabinete stomatologice, deși se reduce, rămâne la un nivel înalt. Căile de transmitere sexuală și nosocomială sunt responsabile pentru 80% din cazurile noi de infectare.

În Republica Moldova hepatita cronică se situează pe locul 5 printre bolile ce cauzează decesul. Mortalitatea a 8% din populație este cauzată de hepatita cronică, rata mortalității fiind de 7 ori mai mare decât în țările Uniunii Europene. Tratamentul hepatitei virale cronice este extrem de costisitor și nu întotdeauna eficient. Prevenirea și controlul acestor boli sunt metodele cheie de soluționare a problemei în cauză.

„Raportul privind cunoștințele, atitudinile și practicile populației din Republica Moldova despre hepatitele virale B și C, consilierea și testarea voluntară la HIV și hepatitele virale” a fost elaborat în baza unei cercetări sociologice de către proiectul USAID „Prevenirea HIV/SIDA și a hepatitelor B și C”.

Scopul cercetării a fost de a identifica cunoștințele, atitudinile și comportamentul diferitelor segmente de populație cu referință la hepatitele virale B și C, consilierea și testarea voluntară la HIV și hepatitele virale în vederea elaborării unor recomandări practice pentru dezvoltarea și implementarea campaniilor de comunicare ale proiectului USAID PHH focusate pe hepatitele virale și promovarea serviciilor de consiliere și testare voluntară.

Cercetarea a fost efectuată pe un eșantion de 1300 de respondenți de pe întreg teritoriul Republicii Moldova (cu excepția raioanelor de Est), vârsta limită a respondenților fiind de 15-65 de ani.

Evenimentul de lansare a raportului sus-menționat a avut loc la 19 noiembrie 2007.

Informație pregătită în baza raportului CAP

Акция по информированию в женском пенитенциарии

НПО «Viața Nouă» провела акцию по информированию в женском пенитенциарии (Р – н Хынчешть, п. Руска ОЩ № 7). Тематическая акция была приурочена к Всемирному Дню Борьбы со СПИДом – 1 декабря и включала в себя обзор таких злободневных тем, как «Трафик», «Наркомания», «ВИЧ/СПИД». На акции присутствовало около 300 бенефициариев, отбывающих заключение. В программу акции также входило оказание практической помощи в виде индивидуальных подарков для бенефициариев с диагнозом ВИЧ инфекции.

Было получено множество отзывов в устной форме о качестве и своевременности предоставленной информации,

а также бенефициарии высказывали заинтересованность воспользоваться услугами организации после освобождения из пенитенциария.

Благодарим за сотрудничество Департамент Пенитенциарных Учреждений за оказанное доверие и предоставленную возможность организовать акцию в женском пенитенциарии.

Курашов Александр
Администратор НПО «Viața Noua»
new_life@arax.md

La Chișinău a fost lansat manualul de instruire privind HIV/SIDA și lumea muncii

Biroul Internațional al Muncii (ILO/OIM) în Moldova și Biroul de Cooperare Tehnică al Germaniei (GTZ) și-au invitat partenerii să participe la o masă rotundă cu ocazia lansării "Manualului de instruire pentru aplicarea Codului de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii".

Potrivit dnei **Ala Lipciu, consultant național al oficiului OIM în Moldova**, manualul a fost elaborat ca răspuns la solicitările constituenților OIM de a dispune de un ghid practic, care să-i ajute pe reprezentanții Guvernului, sindicatului și patronatului să cunoască mai bine problematica HIV/SIDA, să poată elabora și promova planuri naționale de acțiune, programe și politici legate de HIV/SIDA din perspectiva lumii muncii.

Referindu-se la aplicabilitatea codului și al manualului, dna Lipciu a menționat că pe parcursul anului trecut, OIM a încercat să promoveze mai multe activități, acceptate drept relevante pentru implementarea politicilor privind HIV/SIDA la locul de muncă în Republica Moldova. Cel mai mare rezultat, a fost totuși obținerea înțelegerii la nivelul reprezentanților angajatorilor, angajaților și autorităților statului că abordarea problemei HIV/SIDA la locul de muncă este una importantă, care îi vizează deopotrivă pe partenerii implicați (guvern, sindicat, patronat) în soluționarea problemelor legate de prevenirea HIV/SIDA, adoptarea unei

atitudini și a unui comportament tolerant, crearea unui cadru politic și juridic cu privire la HIV/SIDA și lumea muncii.

Ghidul are 8 module și reflectă: Epidemia HIV/SIDA și impactul asupra lumii muncii, HIV/SIDA și drepturile omului; Rolul angajatorilor, al lucrătorilor și al organizațiilor acestora; Rolul guvernului în crearea unui cadru politic și juridic cu privire la HIV/SIDA și lumea muncii; Dimensiunile de gen ale HIV/SIDA și lumea muncii; programele de prevenire a HIV/SIDA la locul de muncă; Îngrijirea și sprijinul; HIV/SIDA și economia informală. Conținutul ghidului a fost elaborat de OIM/SIDA, iar ajustarea acestuia la contextul național a fost coordonată de către Oficiul Corespondentului Național al IOM din Moldova.

În cadrul evenimentului, participanții au avut posibilitatea să se expună pe marginea calității manualului, să analizeze conținutul acestuia și să vină cu unele propuneri și comentarii.

În încheiere, **Elena Jidobin, managerul proiectului „Implementarea politicilor privind HIV/SIDA la locul de muncă în Moldova”** a informat audiența că activitățile proiectului au fost prelungite până la sfârșitul anului 2008.

Luis Zegers-Febres

Prezent la ședința de lansare a ghidului practic privind HIV/SIDA și lumea muncii, dl Luis Zegers-Febres, consultant independent (Geneva), a fost solicitat să dea o apreciere implementării proiectului „Implementarea politicilor privind HIV/SIDA la locul de muncă în Moldova”:

Acum șase luni am venit în prima vizită de monitorizare și impresia generală pe care am avut-o e că proiectul are o reușită destul de bună. M-a bucurat în special staff-ul proiectului, care este format din persoane profesioniste, profund implicate și angajate în activitatea pe care o desfășoară.

Același lucru îl pot afirma cu referință la beneficiarii proiectului (reprezentanți ai diferitor instituții guvernamentale, neguvernamentale, comerciale), care conștientizează necesitatea promovării politicilor HIV/SIDA la locul de muncă,

doresc să se familiarizeze cu experiențele internaționale în domeniu, doresc să învețe și să se implice. Proiectul respectiv le oferă tocmai această oportunitate. Cunoștințele sunt împărtășite persoanelor interesate și acestea pot să le folosească pentru binele său și al societății.

În cadrul vizitelor efectuate am avut întâlniri cu reprezentanții diferitor structuri - Guvern, patronat, persoane care trăiesc cu HIV/SIDA, UNAIDS, alte organizații ce coordonează și sprijină activități în domeniul HIV/SIDA. Părerea mea e că aceste organizații formează un puternic parteneriat, se ajută reciproc, sunt în căutarea soluțiilor pentru combaterea epidemiei. Acest lucru este de salutat și încurajat.

Victoria Tataru
Ofițer de presă, secretariatul CNC TB/SIDA

inițiativa plus

Proiectul «Dance4life» a ajuns și în Moldova

Proiectul internațional «Dance4Life» (Dansează pentru viață) reprezintă o abordare nouă în prevenirea HIV/SIDA, ce permite oricărui tânăr să se implice alături de semenii lui în combaterea infecției HIV/SIDA.

Noutatea cea mare este că Republica Moldova se alătură la cele circa 25 de state ale lumii, care implementează deja acest proiect. În Moldova, proiectul este realizat de către Fundația SIDA Est-Vest, cu sprijinul financiar al Băncii Mondiale. Proiectul este construit pe câteva repere:

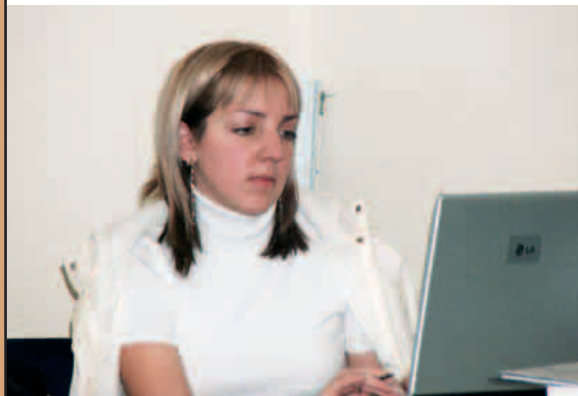
- Echipa națională «Dance4Life» realizează tururi de conexiuni ale inimilor în școli și centre pentru tineri, în cadrul cărora se organizează ateliere de lucru despre HIV și SIDA cu prezentări video, discuții, educație de la egal la egal și dans.
- «Act4Life» (Acționează pentru viață) înseamnă implicarea oricărui tânăr care manifestă interes în activități de prevenire în rândul tinerilor, în familie și comunitate.
- Marea finală a proiectului se realizează prin organizarea unui mega-eveniment «Dance4Life» mondial, organizat o dată la 2 ani în sâmbăta care precede Ziua Mondială de combatere a SIDA (evenimentul la care va participa și Moldova va avea loc la 29 noiembrie 2008!)

Un prim pas în realizarea proiectului în Moldova l-a constituit organizarea unui curs de instruire pentru 15 tineri. Selecția riguroasă în urma unui concurs de participare, tinerii au avut posibilitatea să se integreze într-o echipă, să învețe elementele dansului, să acumuleze cunoștințe în domeniul prevenirii HIV/SIDA, cât și metode de a transmite aceste cunoștințe celor de o vârstă cu ei. În calitate de instructori i-au avut pe Irina Krasnova, coordonator al proiectului «Dance4life» din Rusia (Fundația «Focus-Media») și Mihail Arhipov, coordonator al acestui proiect în orașul Sankt-Petersburg (Asociația Obștească «O generație sănătoasă»).

«DANCE4LIFE» este exact ce ne lipsește la moment în Moldova

Interviu cu Olga Osadci, coordonator al proiectului «Dance4Life» în Moldova

... De ce proiectul «Dance4Life»?

Astăzi problema cea mai mare în combaterea răspândirii infecției HIV ține mai mult de lipsa de entuziasm, creativitate, participare, decât de lipsa informației.

Ar fi păcat să spunem că astăzi oamenii nu au acces la informație privind HIV și SIDA. Dar tonele de materiale informaționale și numeroasele lecții la subiectul HIV nu ajută oamenii să adopte și să practice niște modele comportamentale care i-ar proteja de infectare cu HIV. De ce? Felul în care sunt formulate mesajele

de multe ori nu propun modele sau soluții pentru protejare; transmiterea informației nu este întotdeauna potrivită. În plus, publicul deseori opune rezistență schimbării, ghidându-se în alegerea sa de încrederea fermă în niște stereotipuri de genul: eu sunt «altfel» și această problemă nu mă poate afecta, sau HIV este problema altor țări și mai puțin a țării noastre, HIV nu mă va afecta pe mine și nici pe copiii mei. Respectiv, foarte mulți trec pe lângă problemele infecției HIV/SIDA fără proiectarea riscurilor pentru persoana proprie și cei apropiați. Mai mult decât atât, cei maturi, fiind extrem de preocupați de câștigarea banilor și aprovizionarea familiilor cu cele necesare, dar și conservatismul multora nu permit discuții pe teme considerate tabu, lăsând tinerii să se descurce cum știu cu riscurile pe care le întâlnesc în societate. Statisticile nu întârzie să demonstreze că astăzi tinerii rămân a fi cei mai afectați de infecția HIV.

Proiectul «Dance4life» este o inițiativă (creativă, fascinantă, inspirată, convingătoare) a tinerilor în combaterea infecției HIV. Tineri din mai multe țări ale lumii ferm încrezuți că doar împreună sunt puternici, se reunesc pentru a opune rezistență răspândirii infecției HIV prin implicarea activă în distribuirea cunoștințelor despre boală. Împreună creează astfel un mediu potrivit pentru asumarea comportamentelor corecte, care duc la protejarea tinerilor de această infecție. Interacțiunea între tinerii din toate țările lumii, numită «Dance4life», în problematica HIV este atât de originală și inspirată, încât nici un tânăr nu va rezista chemării de a se asocia acestei inițiative și de a exprima creativ contribuția lui la combaterea HIV și, în final, să se reunească în «dans» în cadrul concertului bianual alături de mulți alți tineri care sunt la fel de

» OPINII

activi și dornici de a fi sănătoși.

„Dance4Life” este o flacără care se aprinde în inimile celor care fac cunoștință cu acest proiect și care se transmite mai departe de la persoană la persoană foarte emotiv și convingător, iar dansul facilitează comunicarea între tineri și permite păstrarea acestei flăcări permanent aprinse.

„Dance4Life” este exact ce ne lipsește la moment în Republica Moldova.

Cum apreciați echipa formată „Dance4Life” din Moldova?

Sunt 15 tineri energici, în inimile cărora aceste flăcări sunt deja aprinse și care sunt nerăbdători să transmită emoțiile și cunoștințele despre HIV altor tineri din Republica Moldova. Este o echipă ambițioasă, creativă și foarte unită.

Care sunt activitățile ce urmează după acest training?

Suntem în proces de producere și multiplicare a materialelor informaționale și odată ce le vom avea, vom începe „tururile de conexiune ale inimilor” în rândul tinerilor. Până la sfârșitul anului academic, sunt preconizate 100 tururi de acest fel. Apoi vom organiza trei evenimente numite „Acțiuni pentru viață”, care vor crea posibilitate fiecărui tânăr să se implice creativ în combaterea HIV, iar în ultima sâmbătă înainte de Ziaua Internațională de combatere a SIDA vom realiza un concert „Dance4Life” cu participarea celor mai activi tineri numiți „Agenți ai schimbării”!

Care este schimbarea ce ar putea-o aduce proiectul?

Să implementeze o nouă viziune de profilaxie a infecției HIV, bazată pe implicarea tinerilor în combaterea HIV, care are la bază maxima lui Confucius „Dacă o să-mi spui - voi uita, dacă o să-mi arăți - poate voi reține ceva, dacă mă voi implica - voi înțelege!” Speranța mea e să constituim o mișcare de tineri în Republica Moldova, care nu sunt indiferenți față de sănătatea generației lor și care ne vor ajuta să completăm timpul liber al tinerilor cu activități interesante, creative și utile și cel mai important - sănătoase!

» Mihail Arhipov, moderator, Rusia

„Dance4Life” reprezintă o abordare nouă prin care o persoană poate să facă o schimbare calitativă în lumea în care HIV face ravagii, în lumea în care persoanele HIV infectate sunt stigmatizate. În opinia mea, acestui context i se potrivește foarte bine sloganul „SIDA poate fi prevenită, indiferența ucide”. Lupta cu indiferența este un mijloc de a transmite o informație. Dansul este un simbol care vorbește despre aceea că situația poate fi schimbată. De fapt, fiecare dintre noi poate schimba această situație. În Moldova am lucrat cu o echipă de tineri foarte buni, care deja au reușit să schimbe foarte multe pe parcursul trainingului de instruire. O schimbare, în primul rând, în inima lor – a devenit vizibil că dispare indiferența, cel mai important element pentru „agenții schimbării”. Acesta este mesajul central al proiectului „Dance4Life”: „Mie îmi pasă. De aceea eu sunt aici”.

» Cristina Dimitriu, participant

Proiectul îmbină pe de o parte dans, pe de altă parte informare despre infecția HIV/SIDA. E fantastic când știi că în același timp tineri din diferite colțuri ale lumii dansează aceleași mișcări, uniți de același scop – prevenirea transmiterii HIV/SIDA!

În perioada cursului de instruire am acumulat multe cunoștințe despre HIV/SIDA pe care împreună cu tot grupul le vom transmite semenilor noștri. Avem dreptul să deținem informații corecte privind căile de infectare, transmitere și protejare împotriva virusului HIV.

» Inga Binzari, participant

„Proiectul „Dance4Life” îmi oferă șansa ca într-un mod dinamic, interesant și captivant să transmit un mesaj util și important tinerilor. Dansul este limbajul prin care se identifică fiecare adolescent. Cred în succesul acestui proiect, deoarece atât eu, cât și colegii mei ne dedicăm cu suflet realizării acestuia. Sper ca dansul să unească un număr cât mai mare de tineri, care să demonstreze solidaritatea față de persoanele care trăiesc cu HIV, dar și succesul de a preveni cazuri noi de infectare. „Dance4Life” este oportunitatea mea și a ta, în special, de a demonstra sentimentele noastre umane.

» Sergiu Zborăș, participant

Cu „Dance4 Life” trăiesc un sentiment deosebit și anume că efortul unei echipe poate aduce schimbarea, poate salva vieți. Tineri din diferite țări au conștientizat cât de distructivă poate fi infecția HIV și s-au unit prin dans. Cred că prin acest proiect pentru viață, tinerii vor reuși să adopte atitudini umane față de persoanele HIV pozitive. Solidaritatea oamenilor, indiferent de rasă, religie, etnie, interese geo-politice, ar putea rezolva o multitudine de probleme globale. Faptul că sunt parte din acest proiect mă face să mă simt important pentru cineva, să-mi realizez o dorință pe care o am din copilărie - să fac ceva util pentru societate și să schimb ceva spre bine...

Mesajul meu adresat semenilor mei este următorul: HIV nu se transmite atât de ușor precum descriu miturile. Fiind HIV pozitiv, poți trăi o viață activă, poți avea copii sănătoși, iar datorită medicamentelor antiretrovirale poate fi stopată răspândirea virusului în organism. HIV nu se transmite prin prietenie. Trebuie să fim alături de persoanele infectate și afectate de HIV/SIDA!

Un documentar despre stigmatizarea și discriminarea HIV/SIDA

Filmul documentar "Такой как все"/"La fel ca toți" este o producție a companiei "MIR" și a Fundației SIDA Est-Vest (AFEW), realizat la tema stigmatizării și discriminării persoanelor cu HIV/SIDA în Moldova.

Potrivit **Olgei Osadcii, manager AFEW Moldova**, importanța peliculei rezidă în faptul că documentarul a fost filmat cu o cameră ascunsă, ceea ce face ca în imagini să fie prezentată viața reală a unei persoane seropozitivă. Dincolo de toate dificultățile pe care aceasta le întâlnește în accesarea serviciilor medicale, sociale etc., spectatorii pot observa că persoanele HIV pozitive sunt oameni obișnuiți, cu aceleași speranțe de viață, gata de a se implica în activități și de a fi utili comunității, capabili să iubească și să fie iubiți, să-și găsească fericirea alături de cei

dragi în familie. Rămâne ca noi, toți, ceilalți, să-i acceptăm și să le întindem o mână de ajutor în momentele dificile, a conchis sursa citată.

Documentarul are o durată de 28 minute și a fost realizat de Compania „MIR”, care a câștigat dreptul de a filma această peliculă în baza concursului anunțat de AFEW. Difuzarea filmului a avut loc în perioada 6-9 octombrie la trei posturi de televiziune din Moldova: NIT TV, Moldova 1 și canalul 4 (fostul RIF).

Toate drepturile asupra difuzării documentarului respectiv aparțin Fundației SIDA Est-Vest. Doritorii de a face copii și de a intra în posesia filmului se pot adresa la sediul Fundației: MD 2005, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni 57/1, tel./fax: +(373 22) 22 84 86, olga_osadcii@afew.org, <http://www.afew.org>

Campania „PRO VIAȚĂ” împreună pentru o viață sănătoasă

comunicare; sporirea accesului la servicii de consiliere și testare voluntară; promovarea modului sănătos de viață.

Potrivit studiului despre atitudini, cunoștințe și comportamente, realizat în 2006, doar 50,9% din tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 ani au cunoștințe despre modalitatea de transmitere și metodele de prevenire a virusului HIV. Studiul relevă de asemenea că există tineri care afirmă că numai adulții pot fi infectați cu HIV. Statisticile oficiale arată că în Republica Moldova sunt înregistrate peste 3200 persoane infectate cu HIV, după numărul de cazuri noi raportate anual, țara noastră aflându-se pe locul III în CSI, după Federația Rusă și Ucraina, unde epidemia a căpătat un caracter generalizat.

În context, dl **Boris Gâlcă, coordonator de programe UNFPA în Moldova** a informat că inițiativa „Pro Viață” este un program de schimbare comportamentală, ce presupune conștientizarea importanței prevenirii HIV/SIDA. Campanie cuprinde mai multe evenimente culturale printre care: teatrul social, spoturi radio și TV, spectacole muzicale la Chișinău, Cahul și Bălți (cu participarea vedetelor autohtone – Natalia Gordienko, Olia Tira, formațiile „Gândul Măței” și „Cotton”) și proiecția filmului „Tranzit” în cinematografele din rețeaua „Patria” în cele 3 orașe sus-menționate, cu intrare gratuită pentru toți doritorii. Prin intermediul acestor manifestări culturale, organizatorii și-au propus să transmită tinerilor mesaje de prevenire a infecției HIV și de schimbare a viziunilor eronate despre grupurile de risc și căile de transmitere a infecției HIV/SIDA.

Un alt element al campaniei l-a constituit promovarea mesajelor de susținere a persoanelor HIV pozitive prin intermediul companiei „Orange”. Expediind un SMS la numărul 7474 (contravaloarea este de 5 MDL), compania „Orange” a venit cu ideea să dubleze costul apelurilor publice parvenite din partea abonaților, donația fondurilor obținută urmând să fie anunțată în cadrul unui eveniment special (1 decembrie) și transmisă ulterior unei organizații care activează în domeniul acordării serviciilor persoanelor infectate cu HIV și bolnave de SIDA pentru acoperirea necesităților primordiale.

Organizatorii Campaniei „Pro Viață” au opinat că este important să vorbim deschis despre SIDA, că trebuie să ne unim eforturile pentru a face tot posibilul ca tinerii din republica noastră să fie informați și protejați de infecția HIV.

P.S. Detalii găsiți la pagina 23 a buletinului informativ.

Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), în parteneriat cu Compania „Orange” Moldova, au lansat o campanie de informare și prevenire HIV/SIDA în rândul tinerilor cu genericul „Pro Viață” – împreună pentru o viață sănătoasă.

În discursul său de deschidere, dna **Kaarina Immonen, coordonator rezident ONU în RM** a menționat că odată cu semnarea în anul 2000 la New York a Declarației Mileniului, Guvernul Republicii Moldova s-a angajat să îndeplinească cele 8 Obiective de Dezvoltare Milenară, printre care și stoparea către anul 2015 a răspândirii infecției HIV/SIDA și începerea procesului de reducere a HIV/SIDA. Agențiile Națiunilor Unite în Moldova acordă asistență Guvernului în combaterea epidemiei HIV, acoperind un șir de activități ce țin de prevenirea HIV/SIDA în rândul tinerilor și a grupurilor sociale cu risc înalt de expunere la HIV; prevenirea stigmatizării și marginalizării persoanelor seropozitive în instituțiile medicale, serviciul militar și la locul de muncă; susținerea activităților de informare, educare și

Documentary film on HIV/AIDS stigmatization and discrimination

The documentary "Just like everybody" is a production of the company "MIR" and the AIDS Foundation East-West (AFEW) that broaches up the issue of stigmatization and discrimination of people living with HIV in the Republic of Moldova.

According to **Olga Osadcii, AFEW Moldova Media Campaigns Project Manager**, the importance of the film lies with the fact that the documentary was filmed with a concealed camera, so as to show the real life of an HIV-positive person can be seen. In addition to the chance to witness all the difficulties regarding medical and social services encountered by the main character of the documentary, the film shows that people living with HIV are ordinary people, who have the same life expectations, are ready to get involved in activities and want to be useful to the community, are capable of loving and being loved, and

hope to be happy next to the loved ones in their families. "The documentary leads to the idea that we, the rest of the society, need to accept them and give them a hand through their hard times", mentioned Ms. Osadcii.

The documentary lasts 28 minutes, and was produced by "MIR" – the company that won the tender organized by AFEW. The movie was shown October 06-09, 2007 on 3 national television channels in Moldova: NIT, Moldova 1, and Channel 4 (the former RIF).

The documentary is copyrighted by the AIDS Foundation East-West. People interested in a copy of the film can make a request at the premises of the foundation: Chisinău, MD-2005, 57/1 Bănulescu Bodoni str., tel./fax: +(373 22) 22 84 86 olga_osadcii@afew.org, <http://www.afew.org>

"PRO LIFE" Campaign Together for a Healthy Way of Life

The United Nations Population Fund (UNFPA), in partnership with "Orange" Moldova, launched an HIV prevention media campaign called "Pro Life" – together for a healthy way of life.

In her opening speech, **Ms. Kaarina Immonen, the UN Resident Coordinator in Moldova**, mentioned that, by signing the Millennium Declaration in New York in 2000, the Government of the Republic of Moldova undertook to comply with the 8 Millennium Development Goals, one of which is to stop the growth of the HIV epidemic and start reducing it by 2015. The United Nations agencies in Moldova provide assistance to the Government in its efforts in response to the HIV epidemic, covering a series of activities such as prevention of HIV among youth and social groups at highest risk of exposure to HIV, prevention of stigmatization and discrimination of HIV-positive people in medical institutions, uniformed services, and at the workplace, support to information, education, and communication activities, scale-up of access to voluntary testing and counselling services, promotion of a healthy way of life, etc.

According to the study on attitude, knowledge, and behaviour conducted in 2006, only 50.9% of young people aged 15 to 24 have adequate knowledge about HIV ways of transmission and prevention. The study also reveals the fact that some young people believe that only adults can get HIV. According to official statistics, over 3200 HIV-positive people are known to be living in the Republic of Moldova, our country being the 3rd in the top of new HIV cases reported annually among the CIS countries, following the Russian Federation and Ukraine, where the epidemic has reached a generalized state.

At this point, **Mr. Boris Galca, the UNFPA Programme Coordinator in Moldova**, mentioned that "Pro Life" is a behavioural change programme aiming to raise awareness of the importance of HIV prevention. The campaign is going to comprise a number of cultural events, among which a social theatre, TV and radio spots, and concerts in Chisinau, Cahul, and Balti are featuring local stars – Natalia Gordienco, Olia Tira, Gandul Matei, and Cotton, as well as the "Transit" movie shown at the Patria cinemas for free in all the 3 cities mentioned above. By these cultural events the organizers tried to convey a number of messages about HIV, ways of transmission, prevention, and misconceptions about social groups at highest risk of exposure to HIV.

Any person willing to support the people living with HIV in Moldova had the chance to do so by sending an SMS to 7474, thus donating 5 Moldovan Lei. Orange doubled the amount of

money collected from the SMS donations. Organization that provide services to people living with HIV will help distribute the money to people living with HIV and their families to cover their vital needs.

In conclusion the organizers of the "Pro Life" campaign stressed the importance of open discussions about AIDS and joint efforts to inform young people in our country about HIV and prevent the spread of HIV among youth.

P.S. More details on 23 page of the Informational Bulletin.

Information prepared by Victoria Tataru,
TB/AIDS CCM Press Service

Georgia a găzduit cea de-a treia întrunire regională a Fondului Global pentru Europa de Est și Asia Centrală

Fondul Global sprijină eforturile naționale în controlul bolilor respective în 22 de țări din această regiune printr-un portofoliu de 1 mlrd. de dolari (inclusiv runda a 6 de granturi).

La întrunire au participat în jur de 350 de participanți din 29 de țări (recipienții principali ai granturilor, membri ai Consiliilor naționale de coordonare, reprezentanți ai structurilor guvernamentale, organizații partenere și agenții tehnice implicate în controlul TB, HIV/SIDA și malariei). Republica Moldova a fost reprezentată de o delegație de 12 persoane, compusă din specialiști ai instituțiilor de stat, nonguvernamentale, agențiilor internaționale.

Referindu-se la obiectivele întrunirii, Michel Kazatchkine, Directorul Executiv al Fondului Global a subliniat că „această întrunire regională reprezintă o oportunitate vitală pentru Fondul Global și partenerii săi de a aprecia activitatea organizațiilor din fiecare țară din această regiune; de a oferi posibilitatea pentru schimburi de experiență ce țin de eficientizarea activităților în profilaxia, suportul și tratamentul infecțiilor respective; de a identifica cele mai bune practici în domeniu și de a discuta strategiile orientate spre rezolvarea impedimentelor în controlul celor trei maladii”.

Cele mai importante teme discutate în cadrul întrunirii s-au referit la intervențiile de prevenire HIV/SIDA în rândurile grupurilor vulnerabile; aderența la tratamentul antiretroviral; managementul și tratamentul tuberculozei și tuberculozei multirezistente (MDR); măsurarea impactului intervențiilor

realizate prin proiectele finanțate de Fondul Global și a investițiilor guvernelor în lupta cu aceste infecții. Ședința a contribuit, de asemenea, la realizarea unui dialog eficient al specialiștilor în finanțe, procurări, monitorizare și evaluare, HIV, tuberculoză și malarie. Prezența partenerilor tehnici, așa ca OMS și UNAIDS, cât și a donatorilor, a permis identificarea soluțiilor imediate, crearea și menținerea rețelelor de experți.

Întrunirea regională a fost urmată de alte două evenimente importante: ședința a VI-a a grupului de lucru pentru tuberculoza multirezistentă a Parteneriatului Stop TB și Forumul Parteneriatului UNAIDS.

Departamentul Stop TB al Organizației Mondiale a Sănătății facilitează parteneriatele în controlul TB, cum ar fi Parteneriatul Stop TB, Agenția Globală a Medicamentelor antituberculoase (GDF), Comitetul de Lumină Verde (GLC), 4 grupuri de lucru și trei subgrupuri.

Astfel, în perioada 20-22 septembrie, la Tbilisi s-a întrunit grupul de lucru pentru tuberculoza multirezistentă. Ratele înalte ale TB-XDR (tuberculoza extra-rezistentă) înregistrate în 2006 au demonstrat mai mult decât oricând necesitatea pentru controlul și prevenirea adecvată a TB și a TB-MDR. Cea de-a VI-sea întrunire a grupului de lucru a avut o importanță crucială în crearea și consolidarea angajamentelor politice în controlul TB-MDR și TB-XDR. Obiectivele ședinței au ținut de conștientizarea fenomenului crescând al TB-MDR și tuberculozei XDR; aprecierea lecțiilor învățate, experiența Programelor Naționale și a proiectelor de tratament al tuberculozei multirezistente, aprobate de către Comitetul de Lumină Verde al OMS; examinarea progresului în extinderea controlului TB-MDR și TB-XDR în conformitate cu Planul Global Stop TB pentru anii 2006-2015; analiza provocărilor în managementul acestei maladii și luarea deciziilor ce țin de mobilizarea resurselor pentru controlul eficient al TB-MDR și TB-XDR.

Informația detaliată despre eveniment poate fi accesată la următorul link:

http://www.theglobalfund.org/en/in_action/events/regionalmeetingeuropeasia/georgia_09_2007/default.asp

În perioada 17-19 septembrie, la Tbilisi (Georgia) a avut loc cea de-a treia întrunire regională a Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei pentru țările Europei de Est și Asiei Centrale.

SERVICIUL DE PRESĂ AL MS INFORMEAZĂ   SERVICIUL DE PRESĂ AL MS INFORMEAZĂ   SERVICIUL DE PRESĂ AL MS INFORMEAZĂ

Întâlnire cu reprezentanții Comisiei Europene și Băncii Mondiale.

Un grup de lucru al Ministerului Sănătății, în frunte cu domnul ministru Ion Ababii, a avut o întâlnire cu delegația Comisiei Europene în Republica Moldova, în cadrul căreia au fost puși în discuție termenii de referință ai Proiectului „Susținerea reformei sănătății. Îmbunătățirea asistenței medicale primare în Moldova”, ce urmează a fi implementat cu suportul Comisiei Europene. La ședință au participat și reprezentanții Băncii Mondiale.

Termenii de referință ai proiectului Comisiei Europene au fost discutați în paralel cu implementarea proiectului Băncii Mondiale „Servicii de sănătate și asistență socială”, care include și activități pentru dezvoltarea asistenței medicale primare, pentru a evita dublarea activităților în cadrul celor două proiecte. Astfel, proiectul Comisiei Europene, care va demara în anul 2008, prevede alocarea a 6 mil. Euro pentru acordarea asistenței tehnice în reforma medicinei primare și procurarea echipamentului pentru instituțiile medicale primare din localitățile rurale. Aceste activități urmează a fi implementate concomitent cu

Georgia Has Hosted the Third Regional Meeting of the Global Fund for Eastern Europe and Central Asia

Global Fund supports national efforts to control the three epidemics in 22 countries of this region, allocating around 1 billion US dollars (including Grant Round 6).

The meeting gathered about 350 people representing 29 countries, including chief grant recipients, members of the Country Coordination Mechanisms, representatives of the government bodies, partner organizations, and technical agencies involved in the control of tuberculosis, HIV/AIDS, and malaria. The Republic of Moldova was represented by a delegation of 12 consisting of experts from public institutions, nongovernmental organizations, and international agencies.

Speaking about the goal of the meeting, Michel Kazatchkine, the Executive Director of the Global Fund mentioned: "These regional gatherings provide a vital opportunity for the Global Fund and its partners to take stock of the work in each country to combat the three diseases, to share lessons learned in building local capacity for scaling up effective prevention, treatment and care interventions, to identify best practices for broader dissemination and, importantly, to collectively devise strategies for addressing common constraints faced by countries in fighting the three diseases".

The most important priority topics discussed during the meeting were related to the HIV prevention interventions among social groups at higher risk of exposure, adherence to antiretroviral treatment, management and treatment of tuberculosis and

multi-drug-resistant tuberculosis, assessment of the impact of interventions financed by the Global Fund, and the contribution of governments to the response to these infections. The meeting also helped establish an efficient dialogue between experts in finance, acquisition, monitoring and evaluation, HIV, tuberculosis, and malaria. The presence of technical partners, such as WHO and UNAIDS, as well as of donors gave the possibility to identify immediate solutions and create and maintain networks of experts.

The Stop TB Department of the World Health Organization facilitates TB control partnerships such as the Stop TB Partnership, the Global Drug Facility (GDF), the Green Light Committee, 4 working groups, and 3 sub-groups.

The working group on multi-drug-resistant tuberculosis met in Tbilisi, Georgia, September 20-22, 2007. The high levels of TB-XDR (extra-drug-resistant tuberculosis) recorded in 2006 highlighted more than ever the need for adequate control and prevention of TB and TB-MDR.

The 6th meeting of the working group was of crucial importance for the establishment and strengthening of political commitments with regard to the control of TB-MDR and TB-XDR.

The meeting aimed at raising awareness of the growing phenomena of TB-MDR and TB-XDR, stressed the importance of the learned lessons and the experience of the national programmes and projects for the treatment of multi-drug-resistant tuberculosis approved by the Green Light Committee of the World Health Organization, examined the progress in the scale-up of TB-MDR and TB-XDR control in compliance with the Global Stop TB Plan for 2006-2015, and analysed the challenges related to the management of these diseases and the decision-taking process regarding the mobilization of resources for the efficient control of TB-MDR and TB-XDR.

http://www.theglobalfund.org/en/in_action/events/regionalmeetingeuropeasia/georgia_09_2007/default.asp

The 3rd Regional Meeting of the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis, and Malaria for Eastern Europe and Central Asia took place in Tbilisi, Georgia September 17-19, 2007.

UL DE PRESĂ AL MS INFORMEAZĂ SERVICIUL DE PRESĂ AL MS INFORMEAZĂ SERVICIUL DE PRESĂ

proiectul Băncii Mondiale „Servicii de sănătate și asistență socială”, lansat recent în Republica Moldova și au drept scop comun dezvoltarea și fortificarea asistenței medicale la nivel rural.

Secretarul de stat al Ministerului Sănătății din Germania în vizită la Chișinău

Secretarul de stat al Ministerului Sănătății al Republicii Federale Germania, domnul Klaus Theo Schroder, a întreprins o vizită de lucru în Republica Moldova, în perioada 25-26 septembrie

curent.

În cadrul vizitei oficialul german a avut o întâlnire cu ministrul sănătății, domnul Ion Ababii, în cadrul căreia au fost discutate perspectivele dezvoltării colaborării în domeniul reformării și obținerii noilor performanțe în sistemul de sănătate din Republica Moldova.

Pe parcursul aflării sale la Chișinău, domnul Klaus Theo Schroder a mai avut și alte întrevederi cu oficialități din Republica Moldova.

conexiuni

Concertul Dance4life a adunat circa 1300 tineri

La 24 noiembrie curent, Fundația SIDA Est-Vest în parteneriat cu Unitatea de Coordonare, Implementare și Monitorizare a proiectului TB/SIDA (Banca Mondială și Fongul Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei) și Biroul Organizației Internaționale a Muncii în Republica Moldova au organizat un concert cu genericul „Dance4life”/Danseză pentru viață, dedicat Zilei Internaționale de combatere a SIDA.

Laitmotivul evenimentului „Stop SIDA. Danseză pentru viață” mobilizează tinerii să devină activi în combaterea răspândirii infecției HIV și SIDA, să promoveze un comportament responsabil și sănătos.

DI Ștefan Gheorghită, directorul Centrului Național SIDA, participant la eveniment, a informat audiența că în pofida tuturor eforturilor depuse până acum, procesul epidemic al infecției HIV/SIDA a cuprins toate continentele și țările lumii. Conform datelor UNAIDS, în prezent în lume trăiesc circa 40,3 milioane persoane cu HIV/SIDA, dintre care 38 milioane sunt maturi, inclusiv 10 milioane tineri și 2,3 milioane copii. În Republica Moldova, circa 2 mii de tineri sunt infectați cu HIV. Printre factorii de risc ce duc la răspândirea epidemiei se numără situația socio-economică nefavorabilă, migrația intensivă a populației, utilizarea drogurilor injectabile, relațiile sexuale neprotejate ș.a. În alocuțiunea sa, dl Ștefan Gheorghită a îndemnat tinerii să aibă mai multă grijă de sănătatea lor, să fie mai bine informați și să considere această problemă ca una care îi privește pe fiecare.

Programul „Stop SIDA. Danseză pentru viață” a inclus o premieră a echipei „Dance4life” din Moldova și o implicare a echipei „Dance4life” din Sankt Petersburg, care au creat o atmosferă incendiară, atrăgându-i pe tinerii prezenți la manifestare în mirajul dansului și al activităților de promovare a infecției HIV/SIDA.

Potrivit reprezentanților AFEW, prin proiectul „Dance4life” lansat recent în Republica Moldova, tinerii moldoveni vor participa în anul 2008 pentru prima dată la proiectul „Dance4life Internațional”, care va sincroniza implicarea tinerilor din diferite

țări ale lumii. Este de menționat că până la moment la acest proiect au aderat circa 25 de țări.

Atmosfera „fierbinte” din incinta clubului „People” a fost susținută și de formațiile Akord și Activ din România, Studio One, TeoDance și Dance Avenue din Moldova.

La Chișinău a fost deschisă o secție pentru tratamentul copiilor infectați cu HIV

La 28 noiembrie, în incinta Dispensarului Dermatovenerologic Republican a avut loc deschiderea oficială a secției pentru tratamentul copiilor infectați cu HIV. Evenimentul se înscrie în șirul activităților de consemnare a zilei de 1 decembrie – Ziua Internațională de combatere a HIV/SIDA.

Potrivit dlui **Andrei Gherman, medic șef al Dispensarului**, odată cu deschiderea saloanelor pentru copii, în cadrul secției specializate pentru terapia antiretrovirală a persoanelor infectate cu HIV și bolnave de SIDA au fost create condiții excelente pentru acordarea tratamentului în staționar. Pacienții-copii au fost izolați de pacienții-maturi, care, adeseori, prin conduita lor influențează negativ comportamentul copiilor. În noile condiții, copiii sunt plasați câte 2 în salon, iar mămicile au posibilitatea să se afle împreună cu copiii lor. Pentru confortul pacienților, saloanele au fost prevăzute cu blocuri sanitaro-igienice separate; dulăpioare pentru haine, frigider, ceainice electrice și alte comodități.

Secția pediatrică de terapie antiretrovirală a fost deschisă grație asistenței tehnice și financiare a Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) în Moldova. Lucrările de amenajare a saloanelor pentru copii au durat aproximativ șase luni, timp în care, în paralel, a fost organizat un centru de recreație pentru copii (TV color, DVD, centru muzical, jucării) și renovată sufrageria din cadrul resurselor dispensarului (plită electrică, mobilă, inventar sanitaro-igienic etc).

Pentru renovarea și dotarea saloanelor au fost alocate 52 mii dolari SUA. Asistența financiară a parvenit în urma vizitei la Chișinău, în august 2006, a dnei Eva Kohler, Prima Doamnă a Republicii Federale Germania, care aflându-se în vizită la Dispensarul Dermatovenerologic Republican și dialogând cu părinții și copiii internați pentru tratament, ulterior a sprijinit UNICEF în colectarea de fonduri pentru renovarea unei secții în care să fie tratați copiii afectați de HIV.

Solicitat să se pronunțe pe marginea acordării asistenței medicale copiilor, dl **Viorel Calistru, medic șef adjunct al Dispensarului** ne-a informat că, în cadrul secției respective, copiii internați beneficiază de tratament gratuit potrivit protocoalelor naționale. Timpul de aflare a copiilor în cadrul secției pediatrice este până la 16 zile, după care medicația este urmată la domiciliu. Este de remarcat, că tratamentul antiretroviral (care se acordă persoanelor infectate cu HIV și bolnave de SIDA) este

Nistrului și 8 copii – în regiunea de pe malul stâng). Pe parcursul anului 2007 au fost depistați 7 copii infectați cu HIV. Toate cazurile de infectare a copiilor cu HIV este de natură perinatală (de la mamă la făt), înainte ca acestea să fi primit tratament

recomandat pe tot parcursul vieții, așa cum până la moment, în lume, nu a fost descoperit un medicament capabil să trateze maladia SIDA completamente. Tratamentul antiretroviral este valoros prin oferirea posibilității persoanei infectate de a-și îmbunătăți sănătatea și de trăi o viață socială activă. În Republica Moldova la 1 ianuarie 2007 erau înregistrați 40 de copii infectați cu HIV (32 copii - în regiunea de pe malul drept al

antiretroviral profilactic.

La ceremonia de deschidere a secției pediatrică de terapie antiretrovirală au participat: dl Ion Ababii, ministrul sănătății; dl Ray Virgilio Torres, reprezentantul oficiului UNAIDS în Moldova; Pierre Andrie, ambasadorul Republicii Franceze; profesorul Mario Sanchez din Franța, reprezentanți ai agențiilor ONU în Moldova, Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV, jurnaliști.

Victoria Tataru
Ofițer de presă CNC
TB/SIDA

OPRIȚI SIDA: ȚINEȚI PROMISIUNEA!

În ajunul zilei de 1 decembrie – Ziua Internațională de combatere a HIV/SIDA, la Ministerul Sănătății din Republica Moldova a avut loc o conferință de presă.

În deschiderea conferinței, dl **Mircea Buga, viceministru**, a menționat că această zi este una în care Guvernele, organizațiile neguvernamentale, comunitățile locale din întreaga lume întreprind activități de sensibilizare a opiniei publice privind răspândirea infecției HIV, dar și de stopare a epidemiei SIDA.

Problema HIV/SIDA este una actuală pentru Republica Moldova, așa cum pe an ce trece, infecția se răspândește tot mai mult în rândul populației, afectând persoane de diferite naționalități, categorii sociale, vârste, ceea ce prezintă un real pericol pentru întreaga societate.

Primul caz de infectare cu HIV în RM a fost înregistrat acum 20 ani (în 1987). Pe tot acest parcurs au fost întreprinse numeroase acțiuni de prevenire și combatere a epidemiei. În prezent în republică sunt create toate condițiile pentru diagnosticarea infecției, acordarea tratamentului antiretroviral specific, cu toate

cu alte agenții internaționale și parteneri internaționali, acordă asistență tehnică Republicii Moldova prin intermediul unor inițiative globale: “3 către 5”, asigurarea accesului universal la prevenire, îngrijire, tratament și suport etc. Silviu Ciobanu a asigurat audiența că OMS este întotdeauna disponibilă să acorde susținere Guvernului Republicii Moldova în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (obiectivul ce ține de combaterea HIV/SIDA), fapt stipulat și prin recentul acord de colaborare, semnat între Guvernul RM și Biroul regional al OMS. Prin acordarea asistenței tehnice în implementarea politicilor și medicinii bazată pe dovezi, argumentarea rolului Guvernului și a sectorului civil în diminuarea impactului negativ al infecției HIV, stabilirea parteneriatelor globale, regionale și locale – sloganul “Stop SIDA. Țineți promisiunea” este un exemplu concludent de liderism și angajament.

În alocuțiunea sa, dna **Gabriela Ionașcu, coordonator UNAIDS Moldova**, a venit cu un mesaj pe cât de simplu, pe atât de important pentru schimbarea situației privind HIV/SIDA

acestea, infecția n-a fost stopată. Acest lucru este posibil doar prin conjugarea eforturilor întregii societăți. În șirul acțiunilor de prevenire a infecției HIV/SIDA o importanță deosebită o au campaniile de informare a populației. Doar atunci când populația va conștientiza pericolul HIV/SIDA și va cunoaște modalitățile de transmitere și metodele atât de simple de protecție împotriva acestei infecții, vom putea obține rezultatele scontate în combaterea acestei maladii, a concluzionat dl Mircea Buga, viceministru.

Silviu Ciobanu, consultant la Biroul de coordonare al OMS în Moldova, a informat că tratamentul specific antiretroviral, acordat gratuit persoanelor cu indicații clinice sau imunologice, a devenit pe parcursul anilor o importantă soluție în diminuarea poverii infecției HIV în regiunea europeană, în general și în Moldova, în particular. Biroul de coordonare al OMS, cu suportul biroului regional pentru Europa al OMS în parteneriat

în Moldova: “Dacă suspectați că ați fost expuși riscului infectării cu HIV, mergeți și faceți un test. La moment, în republică există toate metodele moderne de diagnosticare și tratament al infecției HIV. Ministerul Sănătății și Guvernul Republicii Moldova au demonstrat în ultimii ani un progres în combaterea HIV/SIDA. Este disponibil suportul din partea donatorilor internaționali. Activitățile de prevenire, educație, tratament, consiliere oferite populației prin intermediul programelor naționale în domeniu - sunt gratuite. Singura cerință din partea cetățenilor este de a fi responsabili față de sănătatea lor și a celor apropiați, de a fi toleranți față de persoanele care trăiesc cu această maladie și să nu uite că fața epidemiei HIV/SIDA s-a schimbat foarte mult. Astfel, dacă acum câțiva ani infecția HIV/SIDA era caracteristică unor grupuri social vulnerabile (consumatorii de droguri injectabile, lucrătorii sexului comercial etc.), astăzi infecția HIV s-a răspândit în rândul populației generale și pericolul infectării

cu HIV îl privește pe fiecare”.

Pornind de la recunoașterea problemei HIV/SIDA ca una prioritară de sănătate, dl **Ștefan Gheorghită, medic șef al Centrului Național SIDA**, a ținut să aducă exemplul ONU, care în 2001, a consacrat problemei HIV/SIDA o sesiune specială. În cadrul sesiunii, țările participante, printre care și Republica Moldova, au semnat o Declarație, prin care și-au asumat Angajamentul de a susține activități de prevenire, combatere și contracarare a epidemiei.

“În realizarea angajamentelor asumate, HIV/SIDA este reflectată în politica națională de sănătate, în cel de-al treilea Program național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA pentru anii 2006-2010 și în ce de-a doua Lege cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova.

Drept urmare a acțiunilor întreprinse, în republică nu există o listă de așteptare a pacienților care trăiesc cu HIV/SIDA la tratament și îngrijiri medicale. Actualmente, în tratamentul antiretroviral specific sunt încadrate peste 500 persoane de pe ambele maluri

de 5 lei. Ulterior, fondurile adunate au fost dublate de compania Orange, care, oferă astfel un model de responsabilitate socială corporatistă.

Din partea **Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA**, dl **Igor Chilicevski, președinte**, a dorit să mulțumească tuturor partenerilor (instituțiilor guvernamentale, organizațiilor internaționale, precum și colegilor din sectorul neguvernamental) pentru suportul substanțial, acordat persoanelor infectate și afectate de HIV/SIDA. Prin misiunea sa, Liga este o organizație de tip umbrelă, care întrunește în componența sa 9 organizații neguvernamentale și dispune de centre formale în centru (Chișinău), sud (Cahul), nord (Bălți) și regiunea transnistreană.

Colaboratorii acestei organizații se implică activ în procesele de luare a deciziilor la nivel național și regional, promovează nondiscriminarea și susțin activități de informare, îngrijiri paliative, servicii de asistență socială tuturor persoanelor care au necesitate.

Cu ocazia Zilei Internaționale de combatere a HIV/SIDA,

ale râului Nistru, inclusiv din instituțiile penitenciare”.

Dl Gheorghită a mai opinat că măsurile de prevenire, tratament, suport acordate populației se realizează pe principii unice și sunt integrate pe tot teritoriul republicii. Acest lucru este deosebit de important, pentru că numai astfel vom putea pune obstacole acestei epidemii.

Un exemplu de colaborare partenerială a fost demonstrat de dl **Boris Gălcă, coordonator UNFPA în Moldova și Bruno Duthoit, director general al companiei Orange Moldova**, care în timpul campaniei “Pro Viață” (de schimbare comportamentală și de prevenire HIV/SIDA) au adunat o sumă de 14 mii dolari SUA, ce a fost donată pentru persoanele HIV pozitive de la Dispensarul Republican de Dermatovenerologie. Este de menționat că suma a fost colectată prin intermediul SMS-urilor din partea clienților companiei Orange, care în decursul a 48 de ore au avut posibilitatea să expedieze mesaje cu o valoare

reprezentanții Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV au organizat și o expoziție de desene/postere, autorii celor mai reușite creații urmând să fie premiați într-o ceremonie festivă.

Reprezentanții mass media, participanți la conferința de presă, au fost ghidați să contribuie la informarea corectă a populației despre epidemia HIV/SIDA, să transmită mesaje care ar conduce la conștientizarea riscurilor pentru sănătate și la formarea unui comportament inofensiv al fiecărui cetățean.

**Informație pregătită de Victoria Tataru
Ofițer de presă CNC TB/SIDA**

Concurs on-line

Pentru a marca Ziua Internațională de combatere a SIDA (1 decembrie), în acest an, organizația neguvernamentală „Copilărie pentru toți”, cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA din Moldova, a organizat un concurs on-line. Concursul a constat din 10 întrebări cu cinci variante de răspuns, dintre care o singură variantă era corectă. Întrebările au testat cunoștințele de bază despre HIV și SIDA, căile de transmitere a infecției, impactul HIV în date statistice și istoria răspunsului global la epidemia HIV.

La concurs au avut posibilitate să participe persoanele cu vârsta cuprinsă între 12 și 30 ani, cu excepția angajaților Organizației Națiunilor Unite, organizațiilor guvernamentale, neguvernamentale sau internaționale, antrenate în răspunsul național la HIV, precum și rudele primare ale acestora (soț/soție, fiică/fiu, frate/soră).

Participanții cu cel mai mare număr de puncte acumulate s-au învrednicit de premii bănești între 15 și 40 dolari SUA. Mai multe detalii, aflați pe pagina oficială a concursului:

<http://www.aids.md/coordination/aids-stakeholders/un/unaidswad-contest-2007>

Новости ассоциации “СРЕДИНА НОРД” (г. Бэлць)

Ассоциация “СРЕДИНА НОРД” (г. Бэлць), 1 декабря провела акцию, во время которой работники и волонтеры Ассоциации призывали горожане активно включаться в борьбу с распространением ВИЧ, а не с большими ВИЧ инфекцией. Во время Акции было роздано более 800 листовок. Реакция людей была очень положительной, они разговаривали с волонтерами, задавали вопросы и некоторые высказали мнение, что нужно, чтобы все слои общества, представители всех профессий включились в это движение. **Круглый стол, посвященный Всемирному Дню борьбы с распространением ВИЧ и солидарности с людьми живущими с ВИЧ**, состоялся в муниципии Бэлць 3 декабря 2007 года в зале гостиницы “Бэлць”. На встрече были приглашены представители администрации города, медицинские работники, представитель НПО “ТДВ”, “Второе дыхание”, “Шанс плюс”, “Средина Норд” “Средина” и все члены мультидисциплинарной команды по формированию приверженности к ВААРТ мун. Бэлць. На встрече присутствовал член Национального Координационного Совета, Председатель Лиги ЛЖВ Молдовы Игорь Кильчевский, а также представители СМИ. Участниками встречи были также люди, живущие с ВИЧ. Участники поделились своими успехами, рассказали об оказываемых в данный момент услугах, и выразили общее желание, чтоб подобная встреча была не последней. Мероприятие было организовано Общественной Ассоциацией, получившей свой юридический статус в июле этого года, “Средина Норд”, при поддержке Ассоциации “Copilarie pentru toti” и UNAIDS Молдова. Семинар по тематике “ВИЧ/СПИД. Пути передачи. Способы предотвращения инфицирования. Толерантное отношение к ВИЧ положительным” прошел 4 декабря в Лицее в №10 мун.Бэлць. Целью семинара было улучшить знания учащихся 8-9-х классов о ВИЧ/СПИДе, способствовать формированию безопасного поведения для предотвращения инфицирования, а также воспитание толерантного отношения к ВИЧ-инфицированным. Участвовали 50 человек, среди которых были и преподаватели. Семинар был организован и проведен представителями Общественной Ассоциации - члена Лиги ЛЖВ “Средина Норд”.

Semeniuc Vladlena

- » - DORIȚI SĂ VĂ FACEȚI CUNOSCUȚ NUMELE ORGANIZAȚIEI ÎN CARE ACTIVAȚI?
- AVEȚI NEVOIE DE UN SCHIMB DE IDEI CU COLEGII DIN DOMENIU?

Completați împreună cu noi conținutul acestei publicații, propunând redacției subiecte valoroase ce reflectă actualitatea din domeniul tuberculozei și HIV/SIDA/ITS.

„BULETINUL INFORMATIV al CNC TB/SIDA” este o publicație ce concentrează activitățile din domeniul TB/SIDA/ITS, fiind distribuită gratuit membrilor Consiliului Național de Coordonare TB/SIDA, specialiștilor din domeniul ocrotirii sănătății, reprezentanților ONG-urilor și jurnaliștilor.

BULETIN INFORMATIV - CNC TB/SIDA

al Consiliului național de coordonare al programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei, editat cu suportul financiar al Băncii Mondiale în cadrul Programului TB/SIDA.

Echipa redacțională:

Coordonator:	Victor BURINSCHI	Redactor:	Victoria TATARU
Consultant:	Svetlana PLĂMĂDEALĂ	Design și machetare:	Anna GUȚALOVA
Traducere (engl):	Denis DILION	Responsabil de ediție:	Oleg BARBĂ

Adresa redacției

str. A. Cozmescu, 3
MD 2009, Chișinău,
Republica Moldova
Tel./Fax: 72 73 59
ccm_secretariat@mednet.md
www.ccm.md

Revista apare într-un tiraj de 500 de exemplare și se distribuie gratuit pe întreg teritoriul țării.